

Akademien för utbildning
kultur och kommunikation

EXAMENSARBETE
HSV407 15 hp
Höstterminen 2011

Det Litterära Underlandet

- Reflektioner kring begreppet litterär kompetens i läsningen av *Alice i Underlandet*

The Literary Wonderland

- Reflections on the concept of literary competence in the reading of *Alice in Wonderland*

Malin Bodin och Peter Seberg

Handledare: Magnus Jansson
Examinator: Ingemar Haag

Akademien för utbildning
kultur och kommunikation

EXAMENSARBETE
HSV407 15 hp
Höstterminen 2011

SAMMANDRAG

Malin Bodin och Peter Seberg

Det Litterära Underlandet
- Reflektioner kring begreppet litterär kompetens i läsningen av *Alice i Underlandet*

The Literary Wonderland
-Reflections on the concept of literary competence in the reading of *Alice in Wonderland*

2011

Antal sidor:50

Syftet med detta examensarbete var att undersöka vår litterära kompetens genom att studera ett litterärt verk. I vår forskning har vi studerat vår egen litterära kompetens genom att läsa och analysera *Alice i Underlandet* av Lewis Carroll med hjälp av en tematisk textanalys med temadefinitionen av Romberg (1987). Sedan har vi jämfört vår analys med olika litteraturforskarens analyser av samma verk. I jämförelsen har vi valt att använda oss av en teoretisk modell om litterär kompetens av Torell (2002) för att kunna urskilja hur vi läser litteratur och vilka kompetenser ur Torells modell som vi besitter. Vad vi kom fram till i forskningen var att vi bland annat frekvent använder oss av subjektiva och erfarenhetsbundna tolkningar när vi analyserar och ofta brister i kompetenser som innebär ett bredare förhållningssätt till mönster och strukturer. Det här sättet att analysera sig själv som forskningsform ger en god inblick i vad som är viktigt att beröra vid litteraturläsning i undervisningssammanhang.

Nyckelord: Litterär kompetens, *Alice i Underlandet*, Tema, Analys, Litteraturläsning

1. Inledning.....	4
1.1 Syfte	4
1.2 Teori och metod	5
1.2.1 Teoretiska begrepp	5
1.2.2 Metod	8
1.2.2.1 Textobjektet, utgåvor	8
1.2.3 Forskningsöversikt	9
2. En tematisk läsning av <i>Alice Adventures in Wonderland</i>	12
3. Vår analys i jämförelse med etablerad forskning om <i>Alice i Underlandet</i>	28
3.1 Övergripande tematiska tolkningar	29
3.2 Situationstolkningar.....	32
3.3 Analysdiskussion	42
4. Avslutande reflektioner	45
Bilaga 1	50

1. Inledning

Hur läser man litteratur? Det frågade vi oss själva som blivande svensklärare för högstadiet och vi kom fram till att frågan hade många svar. Vi valde därför att fördjupa oss i detta. Vi ville undersöka hur vi läser ett litterärt verk. Gör vi ens rätt som ska visa andra hur man gör? Vi valde därför att undersöka oss själva, hur kompetenta är vi i vårt ämne? Vilken litterär kompetens har vi?

Här nedan följer vårt försök att urskilja vår litterära kompetens, vilket vi har valt att göra genom en litteraturanlys av *Alice Adventures in Wonderland* (1865) av Lewis Carroll. Vår analys är alltså ett experiment på oss själva där vår egen analys av boken fungerar som det huvudsakliga underlaget. Boken valde vi eftersom det finns en bred forskning kring verket och eftersom den ingick i litteraturlistan på kursen som vi läste den här terminen. Boken är även en klassiker och ingår i barnlitteraturens kanon.

Vi ville ha något att ställa vår egen läsning i kontrast till och därför läste vi en rad etablerade forskares analyser och tolkningar av boken. Därför har vi i arbetet tagit med forskares analyser av *Alice i Underlandet* och jämfört dem med vår egen. Detta har vidare gett oss en möjlighet att undersöka vår egen litterära kompetens eftersom jämförelsen har tydliggjort vilka kompetenser vi besitter inom litteraturläsning.

För att kunna undersöka vår litterära kompetens var det viktigt för oss att inte ha några specifika förkunskaper om det verk vi valde att analysera eftersom det kunde förstöra det experimenterande tillvägagångssättet. Vad vi menar är att vi inte ville ha någon kännedom om den forskning kring verket som vi senare skulle jämföra oss själva med. Vi som blivande svensklärare ville snarare pröva de kunskaper vi erhållit inom litteraturläsning.

1.1 Syfte

Vårt syfte är att undersöka vår litterära kompetens som svensklärarstudenter genom att analysera *Alice i Underlandet* och jämföra vår analys med befintlig *Alice i Underlandet*-forskning.

1.2 Teori och metod

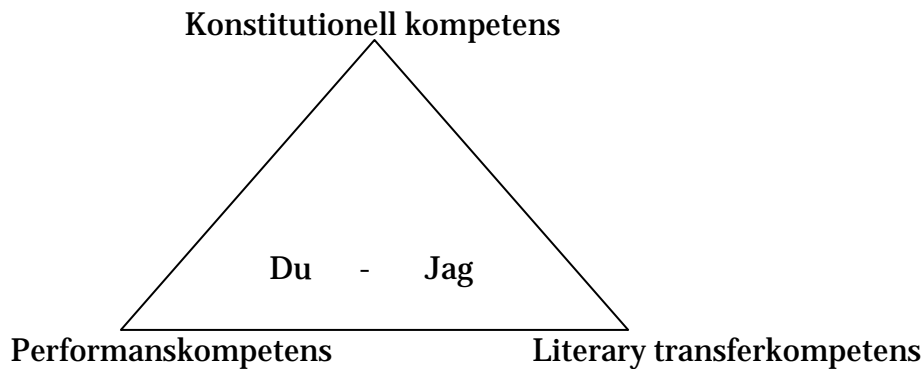
1.2.1 Teoretiska begrepp

Vi har använt oss av litteraturvetaren Bertil Rombergs definition av begreppet tema i boken *Att läsa epik*: "Temat är ämnet för ett verk, ofta möjligt att formulera som verkets grundtanke eller dess essentiella känsla eller stämning, utan att denna konkretiserats, alltså utan fastläggning till bestämda individer i viss miljö." Romberg menar att läsaren försöker tolka det författaren vill förmedla i sitt verk. Han påpekar även att det finns många verk där författaren själv markerar ett eller flera teman i sitt verk (Romberg 1987:52). Det flertematiska perspektivet har vi använt oss utav eftersom flera teman framkom i den litteraturanalys vi utförde av *Alice i Underlandet*. Vi ser på tema som ett ämne som författaren vill förmedla i sitt verk och som är återkommande i boken. Ett exempel på detta är logiktemat vi har sett i *Alice i Underlandet* som vi urskiljde eftersom Carroll upprepar implicita logiska hänvisningar i boken.

Vi har valt att använda begreppet litterär kompetens som vetenskaplig teori för vår studie. Vi har avgränsat oss genom att enbart utgå ifrån Örjan Torells modell för litterär kompetens som den presenteras i boken *Hur gör man en litteraturläsare?* Teorin påvisar hur kompetent en individ är i sin litteraturläsning. Litterär kompetens bygger på en konstruktion av tre olika kompetenser som visar hur man åtar sig och fungerar i samröre med litteraturen (Torell 2002:81). De tre delarna som litterär kompetens bygger på är följande: konstitutionell-, performans- och literary transfer-kompetens. Dessa tre dimensioner bör fungera parallellt för att läsarens litterära kompetens ska utvecklas simultant. Teorin om litterär kompetens är etablerad hos flera litteraturvetare men Torell har valt att vidga begreppet med hjälp av det dialogiska Du- och Jagperspektivet från Michail Bachtin.

Här nedan presenterar vi en figur av litterär kompetens som finns med i Torell (2002:82). (Vi gjorde en egen figur vilken stämmer överens med Figur 1 i Torell)

Figur 1.

Den konstitutionella kompetensen beskriver Torell som den medfödda kompetensen. Kompetensen handlar om förmågan att hantera fiktion vilket är viktigt för våra mänskliga behov. Torell hänvisar till Aristoteles i poetikens kapitel 4: "Det är något naturligt för människan att efterbilda ända från barndomen – hon skiljer sig faktiskt från andra levande varelser genom att hon är den mest efterbildande" (Torell 2002:82). Förmågan är inte inlärd utan konstitutionellt betingad, barn skapar ända från barnsben och det är inget som någon lärt dem. Den konstitutionella kompetensen försummas nästintill i västerländsk kultur och Torell menar att västerländska skolans läroplaner nonchalerar barns och elevers fiktionsförmågor och betraktar dem istället som "snusförnuftsvarelser" (Torell 2002:82). Torell menar att människan från begynnelsen skapat fiktion och att detta sker ständigt, men han belyser även att det kan tyckas problematiskt att urskilja denna kompetens i skolverksamheten. Författaren hänvisar till sin forskning och menar att även olärda litteraturläsare kan nå fram till meningar som skildras i texter tack vare människans fiktionsförmåga. Den konstitutionella kompetensen i litterära sammanhang kan påverkas av det Torell kallar för performans- och literary transfer-kompetensen (Torell 2002:81-82). Att notera är att vi inte kommer undersöka den konstitutionella kompetensen i vårt arbete eftersom denna kompetens är något som vi alla besitter. När vi fortsättningsvis nämner ett användande av hela den litterära kompetensen menar vi dock alla de tre kompetenserna.

Performanskompetensen är Torells benämning på den kompetens som utgörs av vår artificiella, socialt förvärvade förmåga att analysera och uttala oss om litterära texter. Detta innebär att man med god performanskompetens kan uppmärksamma en texts litterära struktur, komposition, berättarteknik, personskildring, tema, intrig och så vidare. Kompetensen beror på huruvida litteraturundervisningen har odlat dessa

egenskaper för att kunna arbeta i texten och inte utanför den.

Performanskompetensen är dock bara en delfunktion av den litterära kompetensen och kan genom en alltför ensidig träning leda till en automatisering av estetiken. Läsaren riskerar att tolka texten enligt inlärd mönster utan att tänka själv. I dessa fall uppstår en performansblockering som istället för att befärja textförståelsen genom inlärd litterära konventioner snarare blockerar den. Textförståelsen utgår enbart ifrån 'textens röst', ett Du-perspektiv och ett subjektivt förhållningssätt till texten, ett Jag-perspektiv, uteblir. För att performanskompetensen inte ska dra iväg med tolkningen på detta vis behöver den balanseras av literary transfer-kompetensen som mer handlar om en utanför/ jag-tolkning av texten (Torell 2002:83-85).

Literary transfer-kompetensen är den mest underskattade enligt Torell.

Kompetensen handlar om hur litteraturen kopplas till läsarnas erfarenheter:

"*Literary transfer* kan vara något så enkelt som att Mississippi blir Ångermanälven för en ångermanländsk läsare av *Huckleberry Finn*" (Torell 2002:85). Men Torell menar att kompetensen är djupare än så, han hänvisar till filosofen Hans Georg Gadamer som menar att läsaren kopplar litteratur till sina erfarenheter, vilket går i linje med Bachtins tankegångar: "Den estetiska handlingen börjar först när vi återvänder till oss själva" (Torell 2002:86). Literary transfer kallar Torell för den mest läsarorienterade kompetensen inom litterär kompetens, genom teorins "*literary transfer* förs läsarens personliga liv och erfarenhetsvärld in i texttolkningen och tillför texten mening genom att anknyta den till en otvetydig *verklighet* – läsarens." (Torell 2002:86). Med exempel från läsarens egna liv hämtar man verkliga och känslomässiga aspekter som kan appliceras i texten. Problematiken med funktionen är att läsaren eventuellt projicerar en bild av texten redan innan den är läst, detta medför komplikationer för textförståelsen eftersom läsaren enbart avbildar det som han eller hon har i sin känslösfär. Om läsaren projicerar sin idé kan han eller hon inte urskilja *Jag-Du* perspektivet utan fastnar i sin egen erfarenhet och 'texten som röst' glöms bort vilket leder till att den litterära kompetensens dimensioner inte fungerar parallellt. Torell menar även att literary transfer-kompetensen har en viktig pedagogisk betydelse, funktionen ger läsaren ett förhållningssätt som skapar engagemang genom den personliga associationen till texten. När man enbart kan applicera sina känslor i texten blir det personliga intresset för stort vilket kan leda till att textförståelsen blir literary transfer-blockerad. Texten blir lidande eftersom

läsaren fastnar i sin egen erfarenhet utan att göra en analys i texten (Torell 2002: 85-88).

Den litterära kompetensens tre dimensioner bör utvecklas parallellt annars riskerar litteraturläsaren att enbart göra en literary transfer koppling eller en performansanalys. Torell menar att hans modell är skapad med idén om att två individer försöker nå varandra i texten. Meningsskapandet sker bortom dimensionerna om vad som står i texten och hur läsarens erfarenheter speglar texten. Konventionerna hanteras av läsaren när dimensionerna följs parallellt på ett sätt som skapar mening (Torell 2002:88-89).

1.2.2 Metod

Vi har gjort en tematisk analys utifrån Rombergs definition av vad ett tema är i en litteraturanalys. Därefter har vi jämfört vår tematiska textanalys med ett antal analyser hämtade ur den rika forskningen kring *Alice i Underlandet*. Utifrån resultaten av dessa jämförelser har vi sedan kunnat reflektera kring och diskutera vår egen litterära kompetens.

När man tematiserar ett verk urskiljer man det huvudsakliga innehållet som är implicit eller explicit uttryckt. Vi har gjort en tematisk analys genom att läsa verket för att därefter tillsammans gå igenom de särdrag vi hade funnit i texten. Vi började med att undersöka alla scenarion i boken och vad vi trodde att dessa betydde. Vi sammanställde våra tolkningar av situationerna och utifrån det urskiljde vi olika teman.

1.2.2.1 Textobjektet, utgåvor

Vi har läst romanen på originalspråk eftersom vi ville komma källan så nära som möjligt. Vi läste även den svenska översättningen av Harry Lundin och det är hans översättningar av namnen på karaktärerna som vi valt att använda i vår framställning (se Bilaga 1).

Vi har valt *Alice Adventures in Wonderland* av Lewis Carroll upplagan från 2009 för samtliga hänvisningar i vår tematiska analys. Lewis Carroll (som egentligen är ett pseudonym för Charles Lutwidge Dodgson) skapade *Alice i Underlandet* utifrån barnen i hans liv, logiken han arbetade med, tiden han levde i samt sina egna

karaktärsdrag. Litteraturforskningen kring Lewis Carroll och denna bok är bred och boken har under årens lopp tolkats på en mängd olika sätt. Vi har även använt oss av den svenska översättningen *Alice i Underlandet* av Harry Lundin (2005) vilken vi har tagit de svenska namnen på karaktärerna ifrån.

1.2.3 Forskningsöversikt

Här nedan ges en kort presentation av de verk som vi använder i uppsatsen:

Teorin om litterär kompetens kommer från studien *Hur gör man en litteraturläsare? – om skolans litteraturundervisning i Sverige, Ryssland och Finland* (Torell 2002). Studien är utformad av forskare i tre länder med syftet att undersöka hur litterärt kompetenta studenter är från Finland, Ryssland och Sverige.

Torell beskriver att resultatet av forskningen i de olika länderna visade olika tendenser med nationsbundna betingelser. De ryska studenterna hade en annan litterär kompetens än de svenska och finska och därför blev studentgrupperna indelade i två resultatgrupper. Forskningen visar att ryska studenter är mer formade att bli litteraturläsare än de skandinaviska studenterna, vilket är betingat av den skolkultur som existerat omkring eleverna i deras litteraturstudier (Torell 2002:7-9). Resultaten skiljer sig dramatiskt mellan de olika nationerna, men resultaten av studierna stämmer överens med de egna nationstypiska dragen. Studien har bidragit till mer än ett resultat av den aktuella forskningen, den har även "[...]skapat nytt underlag för att nyansera och precisera synen på litterär kompetens" (Torell 2002:75). Torell menar att resultaten av studien har gett en mer explicit syn på litterär kompetens som teori och detta genom att de nationellt betingade dragen i studenternas litteraturläsning markerades i undersökningen (Torell 2002:74-76).

Forskningen påvisade som sagt två motpoler vad gäller litteraturläsningen, forskarna beskriver det som öst och väst, Ryssland på ena sidan och Sverige och Finland på den andra sidan. De ryska studenterna visade sig ha breda litteraturkompetenser, de kunde se mönster och strukturer i texterna, urskilja berättarteknik men även studera litteraturen som en meningsfull konst och skriva om litteratur på ett sätt som karaktäriserar litteraturvetare. Detta resultat stämmer överens med forskarnas teori om att skolan i Ryssland arbetar mer med litteraturläsning. Torell beskriver de ryska studenterna som självständiga, litteraturmedvetna, originella, personliga, god

begreppstillämpning och att de även kan urskilja system av litterära konventioner och förmedla dessa vidare (Torell 2002:77-79).

De svenska och finska studenterna visade ett annat förhållningssätt till litteratur. Dessa nationer sammanslogs eftersom resultaten var liknande. Studenterna visade på bristande kunskaper i hur man analyserar ett litterärt verk. De svenska studenterna behandlade sina lästa texter genom att ta till subjektiv läsning genom att söka efter budskap i texterna vilket Torell kan se som i viss mån rimligt. Men oftast blir budskapsläsningarna felaktiga och principiellt olitterära vilket forskarna inte var chockade över eftersom svenska skolan inte formar eleverna till att bli medvetna litteraturläsare. Varken de svenska eller finska studenterna tolkade litteraturen som konst eftersom konsten blev opersonlig för dem. "För att bli litterärt kompetent måste engagemanget naturligtvis också riktas *in i texten*, och den rörelsen uteblir allt för ofta i svenska kommentarer." (Torell 2002:81).

Vi har använt Romberg, *Att läsa epik* eftersom boken ger råd och anvisningar för hur man läser ett episkt verk. Vi har valt att referera till Romberg i beskrivningen av ett tema eftersom vår analys är tematisk.

Det finns en bred forskning kring *Alice i Underlandet* och vi har valt att arbeta med följande litteraturvetares forskning i vår uppsats. Här kommer en kort beskrivning av författarna och deras verk.

Boken *The annotated Alice, the definitive edition* (2001) av Martin Gardner sammanfattar olika litteraturvetenskapliga aspekter på *Alice i Underlandet*. Boken är en kommenterad utgåva av romanen *Alice i Underlandet*. Gardner ger kommentarer på textavsnitten genom romanen utifrån flera olika litteraturvetares perspektiv samt sitt eget. Robert Phillips bok *Aspects of Alice* ger också flera tolkningar på boken och är en antologi med olika författare som var och en presenterar aspekter av Alice-romanerna men även av författaren Lewis Carroll. Boken är uppdelad i nio delar, "Personal and Biographical", "As Victorian and Children's literature", "Comparisons with Other Writers", "Philosophical and Others", "Church and Chess", "Language and parody and satire", "Freudian Interpretations", "Jungian and Mythic" och "Psychedelic". Vi har valt ut delar av dessa kapitel som berör de teman som vi har lyft fram i vår egen analys. De författare inklusive kapitel vi har tagit med i vår analys är: William Empsons artikel: "Alice in Wonderland: The child as Swain", Roger Lancelyn

Greens artikel, "Alice", Elsie Leachs artikel: "Alice in Wonderland in perspective", Shane Leslies artikel: "Lewis Carroll and the Oxford Movement", Harry Levins artikel: "Wonderland Revisited", Florence Milners artikel: "The poems in Alice in Wonderland", Edmund Wilsons artikel: "C. L. Dodgson: the poet logician".

Vi har tagit med olika författare som behandlar Lewis Carroll som person och hans liv i förhållande till *Alice i Underlandet*. Christopher Hollingsworth beskriver i boken *Alice beyond Wonderland* Carroll som författare, forskning kring Alice och hur den verkliga Alice Liddell har påverkat *Alice i Underlandet*. Boken är en antologi med olika tolkningar av Carrolls Alice-böcker. Vi har använt två av författarna eftersom deras kapitel berör samma delar som vår analys behandlar. Franz Meier menar i artikeln "Photographic Wonderland, Intermediality and identity in Lewis Carroll's *Alice Books*" att *Alice i Underlandet* är en intermedial roman vilket betyder att fiktion skapas genom flera medieformer, i Carrolls fall identifieras karaktärerna genom ordbeskrivningar men även genom illustrationer. Avbildningen ger litteraturen en dubbel bild av Alice identitet istället för en fiktion som läsaren själv kan skapa (Meier 2009:117,119). Stephan Monteiro beskriver i artikeln: "Lovely Gardens and Dark Rooms – Alice, the Queen, and the Spaces of Photography" hur den verkliga Alice som fiktions-Alice är baserad på inte stämmer överens med flickan i Underlandet, varken den narrativa eller den visuella Alice (Monteiro 2009:101). Artikeln belyser dock flera situationer i boken och hur de är speglade av den verkliga Alice. Boken av Hollingsworth har gett ett nytt perspektiv på illustrationerna och hennes identitet, men vi har valt att enbart fokusera på de delar som handlar om hennes narrativa identitet eftersom vi själva inte har gjort någon studie på den illustrerade Alice. Vi har inte fördjupat oss i den intermediala sfären av *Alice*-böckerna utan enbart studerat de delar av *Alice beyond Wonderland* där identitet berörs.

Alexander L. Taylors *the White knight* är en studie om Carroll som person och hur man kan se på vilket sätt hans personlighet och liv lyser igenom i hans romaner. Boken handlar främst om uppföljaren till *Alice i Underlandet*, *Through the looking glass* men tar även upp *Alice i Underlandet*. Taylor menar att Carrolls nonsens i litteraturen är en förgrening av allegori och satir. Vi har valt att studera de delar i boken som är relevanta för vår analys. Jackie Wullschläger, *Inventing Wonderland* undersöker uppkomsten av *Alice i Underlandet* i den här boken genom att utforska Carroll och barnen runt hans liv bakom fantasierna. Han har tittat på brev, memoarer

och dagböcker för att komma fram till sina slutsatser om hur Carroll skapade Underlandet. Våra sidhänvisningar kommer enbart från kapitel ett och två, "Victorian Images of Childhood" och "The child as a muse".

Vi har även tagit med böcker som behandlar det logiska temat och den kontext som boken skrevs i. Daniel F. Kirk skrev *Semeiotician* i syfte att påvisa att Alice-böckerna skrevs ur ett logiskt perspektiv som var en del av den miljö som Carroll arbetade i. Han skriver både om författaren och om det logiska perspektivet i Alice-böckerna. Roland Reichertz, *The making of the Alice Books* handlar om hur Carrolls Alice-böcker placeras i barnlitteraturkontexten. Det diskuteras även vilka kritiska inslag Reichertz menar att Carroll gör i sin roman. Reichertz (1997:46) skriver att Underlandets fantasivärld är byggd på tre huvudsakliga förvrängande element: "the world upside down", spegelpassagen (vilket är ifrån uppföljaren *Through the looking glass* och är därför inte relevant för vår analys) och drömmen.

2. En tematisk läsning av *Alice Adventures in Wonderland*

Nedan följer vår tematiska litteraturanalys av *Alice i Underlandet* och samtliga sidhänvisningar är tagna ur *Alice Adventures in Wonderland* (2006) av Lewis Carroll. Detta är den analys vi gjorde allra först, innan vi började läsa annan forskning.

2.1 Logiktemat i Underlandet

Vår tolkning är att det mest genomgående temat i boken är logiktemat. Logiken manifesterar sig i hela boken genom de ofta förekommande logiska och ologiska scenarion som skildras. Underlandets grundvalar utgörs nästan helt av ytterligheternas logik och ter sig därför mot vår verklighet som underliga och ologiska.

Underlandet är en plats i Alice drömvärld eftersom hon boken igenom egentligen ligger och sover. Detta framkommer i det sista kapitlet när Alice vaknar upp och

säger: "Oh I've had such a curious dream!" (127). Det som kännetecknar en dröm är bland annat att drömmaren accepterar att drömmens alla konstiga händelser är sanna. Alice beskriver detta i början av boken när hon hör kaninen prata med sig själv och tycker att hon "[...]ought to have wondered at this, but at the time it all seemed quite natural." (6). Allt som föregår i Underlandets miljö tas därför för sant, eller för att bättre förstå temat: för logiskt, av Alice. Hon tycker till exempel inte att det är speciellt konstigt att falla under en längre period eller samtala med en talande larv. Men det är bara drömmens miljö som Alice accepterar som logisk. Hon kan fortfarande undra över varför hon inte kan citera en text hon egentligen kan eller varför Underlandets karaktärer beter sig och agerar så konstigt. Ett exempel på detta är när Hasselmusen ska berätta en historia och Alice hela tiden avbryter honom eftersom det han säger inte är logiskt för henne: "It was a treacle well." och Alice svarar: "There's no such thing!" (74). Alltså: Underlandet i sig är logiskt för Alice under de premisser att det är en dröm där konstiga saker förekommer, men det som utspelar sig i Underlandet utöver drömvärldens premisser har Alice ofta svårt att förstå och anpassa sig till eftersom det för henne framstår som i hög grad ologiskt. Varför är detta ologiskt för henne? Jo, eftersom det som utspelar sig egentligen är just logiskt. Vi kommer här förklara vad detta innebär.

Underlandet som sådant är väldigt konstigt jämfört med vår verklighet eftersom det handlar om en drömvärld, en fantasivärld. Men det finns ytterligare en dimension av det konstiga i Underlandet och det är att det är så vansinnigt logiskt att det blir ologiskt. Vi har därför tolkat det som att logiken är ett viktigt tema att beakta när man läser eftersom det skildras inom flertalet olika situationer i boken. Den mest genomgående skildringen är det logiska tankesättet hos dess innevånare. För Alice innebär detta logiska tankesätt någonting konstigt eftersom hon är van vid verklighetens normer och sätt att tänka. Men i Underlandet är det inte alls konstigt eftersom allt där är ytterst logiskt för var enskild individ och det är egentligen Alice tankesätt som framstår som något udda och felaktigt, vilket vi vill visa med följande exempel och kommentarer.

2.1.1 Underlandets logiska tankesätt

Alice försöker förklara för Kälmasken varför hon inte kan förklara vem hon är: "[...]for I can't understand it myself to begin with; and being so many different sizes

in a day is very confusing.” varpå Kålmasken svarar: ”It isn’t” (44). Kålmaskens tankesätt är logiskt. I hans värld är det inte förvirrande att förekomma i olika storlekar eftersom han är en kålmask.

Alice blir anklagad av Duvan för att vara en orm eftersom hennes hals har blivit så lång av svampen hon åt att hon nästan liknar en orm. Alice försvarar sig med att hon är en flicka varpå Duvan protesterar med:”[...]No, no! You’re a serpent; and there’s no use denying it. I suppose you’ll be telling me next that you never tasted an egg!”. Alice svarar att hon ätit ägg och att: “little girls eat eggs quite as much as serpents do, you know”. Duvan säger då:”I don’t believe it, but if they do, why then they’re a kind of serpent, that’s all I can say.” (52). Duvan anser att Alice är en orm baserat på hennes logik. Alice äter ägg och ormar äter ägg och för Duvan spelar det egentligen ingen roll eftersom hon bara är intresserad av att hennes ägg inte ska bli uppätta.

Alice träffar Grodlakejen när hon vill in i Hertiginnans hus och knackar på dörren. Hans reaktion är varken att släppa in Alice eller kommentera om hon får komma in eller inte utan istället påpekar han: ”There’s no sort of use in knocking, and that for two reasons. First, because I’m on the same side of the door as you are; secondly, because they’re making such a noise inside, no one could possibly hear you”. Efter att hon sedan har frågat “How am I to get in?” två gånger och fått osammanhängande svar frågar hon en sista och tredje gång och får till svar:”Are you to get in at all? That’s the first question, you know”. Alice håller med om det men gillar inte att han talar om det för henne och muttrar för sig själv:”It’s really dreadful, the way all the creatures argue. It’s enough to drive one crazy!” (55-56). Alice blir irriterad på Grodlakejen eftersom han bara svarar med meningar som för Alice ter sig konstiga och osammanhängande. Men även här så tror vi att Grodlakejens agerande rör sig inom det logiska tankesättet som är Underlandets och han uttrycker sig därför sakligt enligt hans logiska sätt att se på Alice’ situation. Men detta kan inte Alice förstå eftersom hon är van vid sin världs normer där en fråga som hur man ska komma in lätt besvaras eftersom man socialt vet vad den andra vill (Grodlakejen tolkar Alice semantiskt men vi återkommer till detta längre fram).

2.1.2 Logik i språket

Underlandets logiska tankesätt visar sig även i språket. Rättan berättar en historia om William the Conqueror och Ankan hakar upp sig på hans ordval:

"[...]even Stigand, the patriotic Archbishop of Canterbury, found it advisable-“ , -“Found what?” said the Duck. -“Found it,” the Mouse replied rather crossly: “of course you know what ‘it’ means.” -“I know what ‘it’ means well enough, when I find a thing,” said the Duck: “it’s generally a frog or a worm. The question is what did the archbishop find?” (25).

Engelskans 'it' har här olika betydelse för Rättan och Ankan. För Rättan så fyller 'it' endast en grammatisk funktion i hans mening men för Ankan så innebär 'it' en sak som ärkebiskopen 'hittar'. Att Ankan frågar om detta är logiskt för honom eftersom han associerar 'it' med saker han hittar, som till exempel en groda eller en mask.

Påskharen erbjuder Alice te genom att säga: "Take some more tea" varpå Alice svarar: "I've had nothing yet, so I can't take more". Hattmakaren tillrättavisar Alice: "You mean you can't take less, it's very easy to take more than nothing." (74). Här menar Alice att hon inte kan ta *mer* te eftersom hon inte har tagit någonting än och syftar på Påskharens kommentar om hon vill ha mer te. Hattmakaren och andra sidan reagerar på att Alice säger att hon inte *kan* ta mer te och tillrättavisar henne om att hon egentligen menar att hon inte kan ta mindre eftersom det är lätt att (man kan) ta mer än ingenting. Det intressanta är att Alice försöker tillrättavisa Påskharen först med sitt sätt att se på språket men det slutar med att Alice är den som blir tillrättavisd eftersom Underlandets sätt är och förblir det mest logiska hela tiden.

Underlandets logik innebär även att språket väldigt ofta används rent semantiskt och inte pragmatiskt som Alice är van vid i sin värld:

"Have some wine," the March Hare said in an encouraging tone. Alice looked all round the table, but there was nothing on it but tea. – "I don't see any wine" she remarked. – "There isn't any," said the March Hare." (67).

Det finns ingen koppling mellan det Påskharen säger och praktiken. Han gör en språklig artighetsgest åt Alice genom att erbjuda vin men om han har vin eller inte att erbjuda spelar ingen roll.

Mitt uppe i en konversation inleder Alice med att säga: "I don't think..." och blir avbruten av Hattmakaren som säger: "Then you shouldn't talk" och Alice blir arg och går därifrån (75-76). Hattmakaren tolkar det hon säger som att hon inte tänker och han svarar därför enkelt med att hon då inte bör prata. Alice missuppfattar dock detta och tar det som en förolämpning.

Tiden (som är en karaktär i Underlandet) tolkar Drottningen semantiskt när hon blir

arg på Hattmakaren för att hon tycker han slösar med hennes tid och utropar: "He's murdering the time! Off with his head!". Tiden tror därför att Hattmakaren försöker döda honom (döda tid) och blir därmed arg på Hattmakaren och dömer honom till att alltid befinna sig vid tedags i tiden, det vill säga 18.00 (72). Drottningen använder sig av uttrycket att döda tid som egentligen betyder att slösa med tiden, men Tiden missuppfattar eftersom han tolkar detta semantiskt. Det intressanta är att även Underlandets karaktärer kan missförstå varandra, skillnaden är dock att Hattmakaren inte tycker att det är konstigt att Tiden är arg på honom.

2.1.3 Matematisk logik

Det förekommer även flera exempel i boken som vi tror anspelar på logik, dragen till sitt yttersta av matematiskt tänkande. Detta innebär oftast logiska härledningar om ett tings motsats som tas för sanning i Underlandet.

Alice frågar hur Cheshire-katten vet att den är galen:

"To begin with," said the Cat, "a dog's not mad. You grant that?" – "I suppose so," said Alice. – "Well then," the Cat went on, "you see a dog growls when it's angry, and wags its tail when it's pleased. Now I growl when I'm pleased, and wag my tail when I'm angry. Therefore I'm mad." (64).

Den logiska härledningen är här: En hund är inte galen, katten är motsatsen till hunden eftersom den gör tvärtom mot vad hunden gör, alltså är katten galen eftersom den är motsatsen till hunden. Denna form av logik förekommer även i exemplet ovan med Duvan och Alice: Ormar äter ägg och flickor äter ägg, Alice är en flicka och alltså är hon en orm. Både Cheshire-katten och Duvan resonerar enligt denna form av logisk härledning.

När Alice konverserar med den falska sköldpaddan och Gripen förekommer två exempel där motsatsen till ett visst ord får en ny betydelse. I det ena fallet förklarar Gripen varför whiting (en sorts fisk) kallas för whiting och härleder fram till att: "It does the boots and shoes" under vatten (105). Anledningen till detta är att blacking är skokräm som man polerar skorna med (på land) och whiting borde alltså vara

motsatsen till blacking och därför under vatten istället. I andra fallet förekommer ett påhittat ord: "uglify", vilket Alice aldrig hört talas om och hon blir därmed dumförklarad eftersom hon vet vad "beautify" betyder och således måste veta vad "uglify" innebär (98-99). I båda fallen skapar motsatsen en bestämd betydelse bara genom att ordet i sig ter sig som något som skulle kunna vara tvärtom.

Logiska förhållanden verkar råda överallt i Underlandet och är ett starkt tema i boken. Drömvärlden i sig bidrar inte till Underlandets konstigheter utan det är de ytterligt logiska situationer som uppstår som skapar innebörden av under i detta land.

2.2 Samhällskritiken i Underlandet

I *Alice i Underlandet* kan man urskilja en viss samhällskritik som framkommer i återkommande situationer. Dessa situationer berör skolan, kungadömet och samhällshierarkin.

2.2.1 Kritiken mot skolan i *Alice i Underlandet*

Vi vill lyfta fram det som vi tolkar som kritik mot skolan i romanen vilket vi vill belysa genom Alice kunskapsteorier, hennes resonerande kring kunskapsinläring och undervisningen. Romanen inleds med att Alice faller ner i ett kaninhål: "I must be getting somewhere near the centre of the earth. Let me see: that would be four thousand miles down, I think – " (7). Berättaren inflikar i romanen med att beskriva att Alice lärt sig en massa viktiga saker i skolan, vilka hon nu kan öva på i sin ensamhet. Alice fortsätter: "I wonder if I shall fall right *through* the earth! How funny it 'll seem to come out among the people that walk with their heads down-wards! The antipathies, I think –" (7) här . Här avslöjas Alice bristande geografikunskaper och hon uttrycker glädjen över att ingen hörde henne eftersom det lät fel. I resonemanget delges läsaren Alice lärdomar från skollektionerna, vilka hon har svårt att applicera i praktiken.

I situationen när Alice hittar en flaska med texten "DRINK ME", blir hon nyfiken men innan hon dricker vill hon försäkra sig om att innehållet i flaskan inte är giftigt: "No, I 'll look first, /.../and see whether it 's marked `poison` or not" (11).

Hennes naiva sida skildras eftersom hon verkligen tror att gift-texten skulle stå utskriven om någon ville förgifta henne.

Även om Alice har lärt sig att se över innehållsförteckningen lyckas hon inte med att omsätta kunskap praktiskt. Senare i romanen dricker Alice ur en flaska utan texten "DRINK ME" och därför växer hon sig för stor för sitt eget bästa och fastnar inne i ett hus. Där börjar Alice fundera kring storlek och ålder, kanske förblir hon stor och ung? "[...]shall I never get any older than I am now? That 'll be a comfort, one way - never to be an old woman - but then – always to have lessons to learn! Oh, I shouldn't like *that!*" (35) Enligt Alice kräver kunskapsinläring läxor vilket kan ses som kritik mot skolans kunskapssyn. Alice försätter sin inre monolog kring huruvida hon skulle kunna utvecklas kunskapsmässigt inne i huset: "how can you learn lessons in here? Why, there 's hardly room for you, and no room at all for any lesson-books!" (35). Resonemanget speglar en logisk aspekt, det är för trångt för att göra läxor inne i huset nu när hon har växt. Resonemanget kanske kan ses som ett uttryck för Alice kunskapssyn, ny kunskap kräver läxor men framför allt böcker.

Alice kunskapssyn är teoribaserad, hon menar att kunskapsinläsning sker i teoretiska ämnen som franska. När Alice försöker att få kontakt med Rättan utan respons väljer Alice att säga något på franska eftersom hon förmodar att den inte förstår engelska:

"Perhaps it doesn't understand English," thought Alice; "I dare say it's a French mouse"/.../ "Où est ma chatte?" which was the first sentence in her French lesson-book. (21).

Uttrycket betyder *Var är min katt?* Rättan blir förnärad, vilket inte alls var Alice avsikt. Alice misslyckas återigen att omsätta sina kunskaper från skolans fransklektioner till praktiska situationer vilket kan spegla kritik gentemot skolväsendets kunskapssyn. Vad är det för mening att lära sig franska om man inte kan applicera lärdomarna i verkliga dialoger?

Alice egna kunskaper är ett återkommande tema genom romanen. Hon söker ofta sin identitet vilket framkommer när hon testar sina kunskaper. Hon försöker minnas texter ur de teoretiska ämnena hon har läst. Hon rabblar ramsor och dikter för att testa vem hon är. Hon kan ofta grunderna men anpassar sedan texterna i dikterna till den situation hon befinner sig i. När hon gör det anpassar hon faktiskt den kunskap hon har till sin nuvarande situation men ändå blir hon missnöjd med sig själv. Enligt Alice handlar kunskap om vad och hur mycket man kan utantill, vilket vi tolkar som

en kritik mot den kunskapssyn som förutsätter elevers förmåga att kunna saker utantill. När Alice inte minns, vet hon inte vem hon är, utan kunskap är du ingen, man måste minnas.

När Alice träffar Gripen och den falska sköldpaddan tolkar vi det som kritik mot kunskapsteorierna i skolväsendet genom Alice yttranden. De nästintill tävlar om vilken typ av skola de har gått i och vilka lektioner de har haft, det visar sig att djuren har haft mer praktiska ämnen som tvättning men fick välja musik och franska som extra ämnen. Hon förlöjligar dem medan de tycker att hon är konstig som föredrar teoretiska ämnen framför praktiska. Alice inleder: ”we learned French and music.” – ”And washing?” said the Mock Turtle. – “Certainly not!” said Alice indignantly.” (98). Deras åsikter om vad skolan ska erbjuda i kunskapsväg skiljer sig. Alice grundar sin kunskapssyn i det teoretiska och tycker att all form av praktisk kunskap är överflödig.

2.2.2 Hierarkin i Underlandet – en koppling till maktpositionerna i England under 1800-talet

I Underlandet belyser Carroll hierarkin i dåtidens England med en viss ironi. Vi har tolkat det som att romanen belyser hertigfolkets högfärdighet, samhällets oordning, hur kungadömets makt kan gå överstyr och hur rättsväsendet med dödstraff kan ge negativa konsekvenser.

Hur maktordningen och samhällshierarkin ser ut i Underlandet påvisas med hjälp av en kortlek och djur. Kungen och Drottningen är hjärter dam och hjärter kung och undersåtar till dem är Knekten och siffrorna som står lägst i rang, vilka benämns med siffror och inte namn: ”On which Seven looked up and said ”That’s right, Five”” (78). Att de är underordnade förstår man när de låga korten har planterat fel rosenråd och Alice iakttar spelkorten:

”Would you tell me, please,” said Alice /.../ why you are painting those roses? /.../ Two began, in a low voice, “Why, the fact is, you see, Miss, this here ought to have been a *red* rose-tree, and we put a white one in by mistake, and, if the Queen was to find it out, we should all have our heads cut off, you know[...].” (79).

Därefter dömer Drottningen spelkorten till döden för deras misstag. Drottningen har enväldig beslutande makt vilket kanske skulle kunna tolkas som en kritik av, eller

åtminstone som en parodi på monarkin som statsskick. Drottningen utdömer inte enbart halshuggning för spelkorten utan upprepade gånger i romanen utbryter hon i meningen: "Off with his head!" (86). Vid ett visst tillfälle vill hon halshugga en katt utan kropp eftersom denne har tittat på kungen. Detta fungerar inte i praktiken vilket gör drottningen irriterad. I denna sekvens säger Alice: "A cat may look at a king." (86). Enligt www.phrases.org.uk (2011-10-21) är betydelsen av detta uttryck: "En underordnad är inte helt begränsad i vad de kan göra i närvaro av en överordnad.". Här tolkar vi det som att författarens vill belysa mänskliga rättigheter, oavsett social ställning har alla vissa rättigheter. I till exempel det här fallet så borde katten (som är underordnad kungen) få titta på honom trots att han är överordnad eftersom det tillhör individers rättigheter.

Drottningen bjuder in till ett krocketspel som vi tolkat utifrån flera olika samhällskritiska aspekter. De inbjudna spelarna tillhör överklassen, bland annat Hertiginnan. Krocketspelet fungerar inte som i Alice verklighet. I stället för bågar, klubbor och klot används de mindre värda spelkorten, flamingos och igelkottar. Alla spelarna spelar samtidigt utan turordning: "Alice thought she had never seen such a curious croquet-ground in her life: it was all ridges and furrows: the croquet balls were live hedgehogs, and the mallets live flamingoes, and the soldiers had to double themselves up and stand on their hands and feet, to make the arches." /.../ "The players all played at once, without waiting for turns[...]" (83-84). Krocketplanen fungerar som en metafor för samhället, där människor värderas olika och en del ses bara som spelpjäser för makthavarnas spel, samhället är ett spel där eliten roar sig på andras bekostnad. Även oordningen på planen kan upplevas som oordningen i samhället, Alice säger bland annat: -"I don't think they play at all fairly," (85) vilket kan fungera som samhällskritik, rättvisa existerar inte i maktkamper. Krocketmatchen avslutas med att drottningen väljer att halshugga alla spelare som utgör ett hot och påvisar hennes rädsla för kamp om makten.

I början av romanen faller Alice i gråt när hon blivit stor av drycken. Tårarna bildar en sjö som Alice sedan hamnar i eftersom hon har blivit mindre igen. Där träffar hon en mängd djur som hon följer till torra land. När de väl är på land behöver de torka och då säger Dronten att de ska utföra ett caucus race för att bli torra. I verkligheten är caucus ett valmöte där man skapar konsensus mellan olika grupper. Alice vill veta vad ett caucus race är men detta vill inte Dronten svara på utan spelet sätter igång

och alla springer omkring tills Dronten säger att spelet är slut. Vem vann frågar de Dronten: "Everybody has won, and all must have prizes." (27). Detta tolkar vi som en parodi på de politiska valmötena i England under samtiden. Ingen kan spelreglerna och man kan inte fatta ett beslut om vinnaren. Alla vann på Alice bekostnad eftersom hon fick dela ut priserna. Alice får förvisso ett pris hon med men medan de andra får kakor ur hennes ficka får hon sin egen fingerborg. Man kan tolka detta som att staten tar alla kakor, pengar, och i utbyte får man ingenting förutom det lilla man har i fickorna.

Alice kommer hem till Hertiginnan och hos henne finns hennes grisliknande baby, en Cheshire-katt och en kokerska. I rummet flyger tallrikar och kokerskan kokar soppa med alldeles för mycket peppar, vilket Alice anmärker på för sig själv direkt när hon kommer in: "There is certainly too much pepper in that soup." (57) samtidigt som hon nyser. Vi har tolkat det som att pepparn och grisen i Hertiginnans hem är genomtänkt eftersom de båda symboliserar välstånd. Att Kokerskan överdoserar peppar är en markör för människans girighet, man vill ha mer även om det ger konsekvenser som hosta och en äcklig soppa, välståndet blir för mycket för aristokratins eget bästa. Babygrisen symboliserar frodigheten som markerade rikedom förr. Att katten är en såkallad Cheshire-katt är också ett genomtänkt drag av författaren. Cheshire är nämligen ett grevskap i nordvästra England, vilket skildrar familjens aristokratiska position.

Hertiginnan som tillhör överklassen är otrevlig mot Alice. Alice undrar varför Hertiginnans katt flinar och hon svarar: "You don't know much /.../and that's a fact" (58). Hertiginnan upplever att hon är smartare än Alice och menar att Alice kan lära av henne eftersom hon har högre status, samtidigt tycker hon att Alice lägger sig i för mycket. Hertiginnan kastar upp sitt barn i luften för att få bort hostan vilket Alice ifrågasätter varpå Hertiginnan svarar: "If everybody minded their own business /.../ the world would go round a deal faster than it does." (59). Individer av lägre klass ska inte ifrågasätta hennes beteende, vilket visar aristokratins inställning till människor.

Hertiginnan delger Alice moraliska lärdomar och menar att Alice ska uppskatta dessa, men de är egentligen obegripliga och inte alls användbara. Under krocketspelet samtalar de och Hertiginnan ger Alice moraliska råd. Alice inleder

santalet:”“The game ´s going on rather better now,” she said, by way of keeping up the conversation a little. –“´Tis so,” said the Duchess: “and the moral of that is – ‘Oh, ´tis love, ´tis love, that makes the world go round!’” (90). Vi tolkar det som att Hertiginnan menar att hennes råd är ovärderliga eftersom hon är av högre social klass än Alice och därav mer lärd och kunnig. Under krocket-spelet som Drottningen har anordnat har de intagit nya roller. Hertiginnan accepterar nu Alice eftersom hon är accepterad av Drottningen som är av högre klass än Hertiginnan ”-”You can ´t think how glad I am to see you again, you dear old thing!” said the Duchess, as she tucked her arm affectionately into Alice ´s and they walked off together” (90). Det sker ett nytt rollintagande eftersom Alice accepteras av Hertiginnans överordnade, det vill säga Drottningen. Vi uppfattar detta som om Hertiginnan accepterar Alice när hon betraktas som värdig av Drottningen vilket kan tolkas som kritik mot människosynen inom samhällshierarkierna.

2.2.3 Oordningen i Domstolen

Under rättegången är det allmän oordning, vilket vi tolkar som en metafor för rättväsendet i dåtidens England. Domaren är kungen vilket gör honom enväldigt bestämmande. Trots att denne har mycket makt behöver han bli rättad av kungaparets assistent, Kaninen:

“That’s very important, the King said, turning to the jury /.../when the White rabbit interrupted: “*Un*important, your majesty means, of course,” /.../-“*Un*important, of course, I meant,” the King hastily said, and went on to himself in an undertone, important,--unimportant-unimportant – important” (122).

Vi tolkar rättegången som en plats där maktpositionerna gestaltas.

Jurymedlemmarna som är av lägre social ställning än kungen som även är domare blir uppmanade att skriva ner sina namn före rättegången ifall de skulle bli skrämnda senare:

”they´re putting down their names,” the Gryphon whispered in reply,”for fear they should forget them before the end of the trial.” /.../ –”Stupid things!” said Alice[...]

 (112).

Juryn skriver ned detta och här får man se det som att deras mod är otillräckligt, om de inte hade behövt underteckna sina iakttagelser innan hade de inte stått för sina tankar eller åsikter gällande rättegången eftersom de vill vara kungen till lags, ingen

vågar ens underteckna sina juryakttagelser.

Förlöjligandet av domstolen och rättsväsendet framkommer återkommande gånger under rättegången. Ett av bevismaterialen är exempelvis ett brev utan avsändare eller mottagare:”Who is it directed to?” said one of the jurymen. –“It isn’t directed at all,” said the White rabbit: -“in fact, there’s nothing written on the outside.”” (123).

Kungen försöker här legitimera en dom genom att förfalska bevisningen, vilket vi tolkar som kritik mot den juridiska processen. Under hela rättegången straffas flera individer med döden på tvivelaktiga bevis vilket kan tolkas som en kritik av straffsystemet.

I slutet av rättegången växer Alice vilket utgör ett hot mot kungadömet, Kungen skapar då en lag som gör att Alice måste lämna rättegången:”[...]silence!” and read out from his book, ”Rule Forty-two. *All persons more than a mile high to leave the court.*” Everybody looked at Alice. –“I’m not a mile high,” said Alice”” (122). Detta tolkar vi som om författaren vill göra en parodi på rättegången, Kungen gör sig av med de motståndsrörelser som kan ifrågasätta honom och Drottningens beslutandemakt. Alice gör nämligen motstånd mot Drottningen när hon är (storleksmässigt) större än Drottningen. Nya lagar och regler minskar hotet om att någon ska ta deras makt. När Alice växt är hon inte rädd för kungaparet och vågar därför trotsa Drottningen:””Stuff and nonsense!” said Alice loudly. “The idea of having the sentence first!” -“Hold your tongue!” said the Queen, turning purple. -“I won’t!” said Alice” (127). Alice storhet blir nu ett makthot precis innan hon återvänder ur drömmen till verkligheten.

2.3 Alice identitet

Alice identitet är ett av temana i boken. Hon speglar verkligheten utanför Underlandet och är den enda som läsaren kan känna igen sig hos. Hennes handlingar och kunskaper är verkliga för oss läsare och passar i den reella världen. I Underlandet passar inte hennes för oss helt logiska handlande. Där finns en annan logik och ett annat handlingsmönster som Alice har svårt att anpassa sig till och därför uppstår en inre konflikt hos henne om vem hon är och hur hon ska förhålla sig till allt det nya.

2.3.1 Identitetstvivel

Ett återkommande drag i Alice identitet i romanen är att Alice ofta växer sig större eller mindre, har svårt att hålla koll på sina tidigare kunskaper och även har svårt att anpassa sig i sociala situationer. Hon känner inte igen sig själv på grund av sin skiftande storlek och form. När Alice träffar Kälmasken frågar han vem hon är men Alice kan inte svara på frågan eftersom hon inte känner igen sig själv när hon har ändrat storlek så många gånger:

"I- I hardly know, Sir, just at present- at least I knew who I was when I got up this morning, but I think I must have been changed several times since then." – "What do you mean by that?" said the Caterpillar, sternly. "Explain yourself!" – "I can't explain *myself*, I'm afraid, Sir," said Alice, "because I'm not myself, you see /.../ I can't understand it myself, to begin with; and being so many different sizes in a day is very confusing." (44).

Alice kopplar ihop sin egen identitet med sin fysiska person och vet därför inte vem hon är eftersom hennes form har förändrats upprepade gånger. Detta framkommer även när Alice möter Duvan som anklagar Alice för att vara en orm. När Alice ska försvara sig med att hon faktiskt är en flicka tvivlar hon på sig själv:

"But I'm *not* a serpent, I tell you!" said Alice "I'm a- I'm a-" – "Well! What are you?" said the Pigeon. "I can see you're trying to invent something!" – "I- I'm, a little girl," said Alice, rather doubtfully, as she remembered the number of changes she had gone through, that day." (52).

Alice identitet bygger även mycket på de kunskaper som hon besitter i det verkliga livet. Det första som Alice genomgår av identitetstvivel är när hon först landar i Underlandet: "How queer everything is to-day!" (17). Hon börjar därför undra över om hon kan vara någon av de jämnåriga barn som hon känner: "I'm sure I'm not Ada," she said, "for her hair goes in such long ringlets, and mine doesn't go in ringlets at all; and I'm sure I can't be Mabel, for I know all sorts of things, and she, she knows such a very little." (17). I fallet med hennes jämförelse med Mabel, vet hon att hon inte kan vara Mabel eftersom hon kan mer än Mabel. Därför är en stor del av hennes identitet hennes kunskaper. För att testa detta börjar hon att rabbla upp det hon kan för sig själv för att se att hon verkligen är Alice (som kan):

"[...]how puzzling it all is! I'll try if I know all the things I used to know. Let me see: four times five is twelve, and four times six is thirteen, and four times seven is – oh dear! I shall never get to twenty at that rate! However, the Multiplication-Table doesn't signify: let's try Geography.

London is the capital of Paris, and Paris is the capital of Rome, and Rome—no, *that's* all wrong, I'm certain! I must have been changed for Mabel" (17).

Därefter försöker Alice med att upprepa en ramsa som hon vet att hon kan utantill, när hon inser att hon utan att tänka på det byter ut orden bekräftar hon för sig själv att hon inte kan vara Alice, hon måste vara Mabel: "-I must be Mabel after all" (18). Vi uppfattar detta som att Alice grundar sin identitet i sitt kunnande vilket återkommer flera gånger i boken där hon glömt den rätta ramsan eller sina matematiska och geografiska lärdomar.

2.3.2 Uppfostran

Inom ramen för Alice kunskaper i den reella världen ryms även hennes sociala färdigheter. Alice själv anser sig vara en väluppfostrad flicka och denna uppfostran hamnar ofta i konflikt med Underlandet men även med sig själv vilket framgår när hon gråter över att, enligt henne, ha handlat fel med 'stor och liten drycken':

"Come, there's no use in crying like that!" said Alice to herself rather sharply. "I advice you leave off this minute!" she generally gave herself very good advice (though she very seldom followed it), and sometimes she scolded herself so severely as to bring tears into her eyes; and once she remembered trying to box her own ears for having cheated herself in a game of croquet she was playing against herself, for this curious child was very fond of pretending to be two people" (12).

Alice drar sin uppfostran så långt att hon behöver agera uppfostrare åt sig själv enligt de normer som hennes uppfostran kräver av henne. Denna uppfostran visar sig även stå i konflikt med Underlandets normer. När Alice kommer hem till Påskharen och slår sig ner vid bordet kommenterar hon ett par gånger deras uppförande. Första gången inleder Påskharen:

"Have some wine", "Alice looked around the table, but there was nothing on it but tea. "I don't see any wine," she remarked. "There isn't any," said the March Hare. "Then it wasn't very civil of you to offer it," said Alice angrily." (67).

Andra gången säger Hattmakaren: "Your hair wants cutting," varpå Alice svarar: "You should learn not to make personal remarks /.../ it's very rude." (68). Underlandets karaktärer agerar på ett sätt som Alice inte är van vid och Alice uppfattar dem som oförsämda varpå hon utifrån sin uppfostran om hur man ska agera försöker rätta deras beteende.

Alice uppfostran och sociala beteende är i enlighet med de normer som existerar i den värld hon är van vid, den värld där man pratar om katter och dylikt utan att skrämman bort andra individer. Detta leder till att Alice får svårt att samspela med andra individer i Underlandet eftersom hon inte kan anpassa sig till deras sociala regler. I dialogen mellan Alice, Rättan och några fåglar nämner hon sin hund och katt, Dinah, och hur duktiga dessa två är på att fånga både möss och fåglar. I situationen med fåglarna berättar hon om sin katt: "[...]I wish you could see her after the birds! Why, she'll eat a little bird as soon as she look at it!" (31) Detta är normbrytande i Underlandet och slutar med att Rättan och fåglarna blir förnärmade och flyr undan Alice: "some of the birds hurried off at once" (31). Alice har även svårt att föra sig i Underlandets sociala situationer eftersom hon ofta inte förstår vad de pratar om, därför avbryter hon ofta karaktärerna när de försöker berätta något, vilket resulterar i att de blir förargade på henne. Detta sker när Hasselmusen berättar en berättelse på tepartyt:

"[...]and they lived at the bottom of a well—" – "What did they live on?" said Alice /.../ - "They lived on treacle," said the Dormouse /.../ - "They couldn't have done that, you know" Alice gently remarked. "They'd have been ill" /.../ - "If you can't be civil, you'd better finish the story for yourself." (73).

Hasselmusen försöker att berätta men avbryts hela tiden av Alice som ifrågasätter allt han säger. Alice svårigheter med att anpassa sig till sociala situationer är återkommande i romanen och därav blir Alice ofta utfryst och förlöjligad av karaktärerna i sin omgivning.

Även om Alice ofta har det svårt i Underlandet och känner sig som en främling med identitetsbekymmer framställs hon i boken som en tjej med karaktär. Hon har en stark uppfattning om vad som är rätt och fel och är inte rädd för att agera utifrån sina moraliska uppfattningar. Ett exempel är när hon kommer hem till Hertiginnan och upplever att denna behandlar sitt barn illa eftersom hon kastar upp det i luften för att lindra barnets hosta. Alice ifrågasätter detta men får inte den respons hon önskat därför går hon iväg med barnet som sedan visar sig vara en gris. Hon förklarar sitt handlande på följande sätt: "If I don't take this child away with me," thought Alice, "They're sure to kill it in a day or two. Wouldn't it be murder to leave it behind?" (60). I situationen med drottningen i domstolen som nämnts ovan ser man också hur Alice uppfattning om rätt och fel får henne att trotsa drottningen eftersom hon vill

ha:”sentence first- verdict afterwards”, Alice tycker detta är ”stuff and nonsense!” varpå Drottningen säger:”Hold your tongue!” Alice svarar fräckt:”I won’t!” (127).

2.3.3 Katten

I Alice verklighet finns katter och hundar som sällskapsdjur och dessa återspeglas i boken som de enda karaktärerna knutna till verkligheten. Katten och hunden verkar därför starkt bundna till Alice och framförallt katter verkar utgöra en sorts trygghet för henne.

I Alice första möte med Underlandet talar hon vid flertalet tillfällen om sin egen katt, Dinah som finns i hennes verkliga omgivning. Första gången är när hon faller ner i hålet:””Dinah I’ll miss very much to-night, I should think!” (Dinah was the cat)” (8). Andra gången är i första mötet med Underlandets karaktärer:”[...] yet I wish I could show you our cat, Dinah.” på samma sida nämner hon även en hund som finns i hennes verkliga omgivning:”There is such a nice little dog, near our house, I should like to show you!” (21-22). Som nämnts ovan visar sig Alice prat om hennes katt och hund skrämmande för Underlandets karaktärer och Alice nyttjar även detta vid ett senare tillfälle som en skyddande åtgärd, nämligen när Alice sitter fast i Kaninens hus, efter att hon druckit sig för stor, varpå karaktärerna som är utanför huset försöker få ut henne genom att bränna ner huset:””We must burn the house down!” said the Rabbit’s voice. And Alice called out, as loud as she could, ”If you do, I’ll set Dinah at you!” There was a dead silence instantly[...]” (39). Kort därefter flyr Alice undan Kaninens hus och träffar på en hundvalp som är större än henne själv. Alice skräms av hundens storlek men vet hur man ska handskas med den ändå eftersom den beter sig som hundar gör i verkligheten:

”Poor little thing!” said Alice in a coaxing tone, and she tried hard to whistle to it; but she was terribly frightened all the time at the thought that it might be hungry, in which case it would be very likely to eat her up in spite of all her coaxing. Hardly knowing what she did, she picked up a little bit of stick, and held it out to the puppy, whereupon the puppy jumped into the air off all its feet at once[...]” (40).

Hunden är även den enda karaktären i Underlandet som inte kan kommunicera med Alice, vilket hundar i verkligheten inte kan göra heller. Relationen mellan Alice och hunden är precis som den hade varit utanför Underlandet.

När Alice möter Cheshire-katten visar sig denna utgöra en sorts trygghetsfaktor för Alice eftersom det är den enda karaktären i Underlandet som hon kan kommunicera med utan missförstånd. Katten visar sig även gilla Alice, vilket verkar vara ovanligt bland Underlandets karaktärer: "The cat only grinned when it saw Alice." (62). Den är även hjälpsam och förklarar gärna för Alice:

"What sort of people live here?" – "In that direction," the Cat said, waving its right paw round, "lives a Hatter, and in *that* direction," waving the other paw, "lives a March Hare. Visit either you like: they're both mad." – "But I don't want to go among mad people," Alice remarked. – "Oh you can't help that," said the Cat, "we're all mad here. I'm mad. You're mad." – "How do you know I'm mad?" said Alice. – "You must be," said the Cat, "or you wouldn't have come here." (63).

Alice och Cheshire-katten står också tillsammans upp mot auktoriteter som exempelvis kungaparet vilket inga andra av Underlandets karaktärer gör. Alice presenterar katten som sin vän för kungen och han säger: "[...]it may kiss my hand, if it likes." – "I rather not," the Cat remarked." (86). Alice trotsar som ovan nämnt även hon kungaparet vilket förenar henne med katten. Ingen av dem skräms av auktoriteter.

3. Vår analys i jämförelse med etablerad forskning om *Alice i Underlandet*

Här nedan följer vår jämförelse med annan forskning och litterär kompetens. Jämförelsen är uppdelad i två delar. Inledningsvis kommer jämförelsen av vår tematiska analys med annan litteraturforskning kring våra teman på ett övergripande plan. Fortsättningsvis har vi valt ut specifika situationer som vi har tolkat, i dessa situationer har vi gjort en mer djupgående analys eftersom de undersökta litteraturvetarna djupdykt i situationerna.

Att notera för denna analys är det vi visste om verket innan. Vi visste med oss att författaren var logiker och matematiker och att verket var skrivet under den

viktorianska perioden (även om vi inte kände till det specifika begreppet), det vill säga mitten av 1800-talets England.

3.1 Övergripande tematiska tolkningar

3.1.1 Logiktemat

Vår tolkning av varför Underlandet skiljer sig från vår verklighet och upplevs som konstigt är baserat på drömvärlden men främst på den logiska verklighet i vilken Underlandets karaktärer för sig. Vi har även sett att Carroll ofta har med implicita logiska härledningar i texten.

Reichertz (1997:46) skriver att *Alice i Underlandet* är baserad på tidigare böcker, till exempel *Gullivers resor*, som använder "the world upside down" som tema. Detta innebär ett skapande av en tvärtomvärld där författarna kan bilda en verklighet som prompt skiljer sig från vår egen. En sådan miljö utgör en bra grund för att föra fram kritik och satir i berättelsen. Han menar att det är detta tema som Carroll använde sig utav tillsammans med drömvärlden när han skapade det överkliga i boken:

Alice's fantasy world is composed of a unified string of impossibilities many of these such as talking animals and man made objects invested with life were already familiar parts of childrens literature[...] (Reichertz 1997:46).

Kirk skriver att det som kan upplevas som galet i boken inte egentligen är galet för en logiker. I kapitlet med Hattmakaren är de flesta galna dialoger baserade på logiska fundament som verkar osammanhängande men som egentligen hänger ihop med varandra (Kirk 1962:62-63).

Wilson menar att endast en logiker skulle kunna komma på de logiska skämt som förekommer i boken. Han skriver att skämten ofta handlar om felaktiga syllogismer som får en komisk effekt (Wilson 1972:200).

Vi har uppfattat ett logiktema i boken precis som Kirk och Wilson, vilket tyder på att vi tolkar temat i boken på liknande sätt. Vi har haft lätt att uppfatta temat, vilket förmodligen beror på vår tidigare kunskap om Carroll som logiker. Vi ser vår tolkning

som en del av performanskompetensen eftersom vi har uppfattat de för oss logiska härledningarna som Carroll tagit med i texten. Det som skiljer vår tolkning från Kirk och Wilson är att vi inte visste exakt vad de logiska härledningarna egentligen innebar och har därför missat idén om att de är felaktiga, vilket Wilson klargör och anger det korrekta begreppet syllogism. Här ser vi även en brist på kunskap om logikämnet för att kunna tolka likvärdigt med Wilson samt brist på begrepp för att förklara.

Drömvärlden som en grundläggande del för det konstiga som händer i Underlandet har vi tolkat precis som Reichertz. Denna tolkning innebär för oss en literary-transfer tolkning där en koppling mellan dröm och överklighet är lätt att uppfatta. Reichertz skiljer sig dock i och med att han säger att Alice i Underlandet är baserad på annan litteratur. En sådan djup form av tolkning har vi inte kunnat göra eftersom den kräver en större kunskap om den litterära traditionen än vad vi besitter.

3.1.2 Identitetstemat

Vi har tolkat hela identitetstemat som att Alice identitetsbekymmer beror på att hon befinner sig på en ny plats vilket gör att hennes verkliga jag har svårt att förhålla sig till Underlandets normer. Detta gör temat tredelat, hon vet inte vem hon är, hon kan inte anpassa sig och den enda verklighetskoppling hennes identitet har är katten och hunden som existerar i hennes reella värld.

Meier påpekar att identiteten i Alice-böckerna är ett genomgående tema men att hennes identitetsbekymmer framkommer mer i uppföljaren *Through the looking glass*. Han menar att Lewis Carrolls intresse för den verkliga Alice har påverkat den identitet den fiktiva Alice har fått. Han berättade sagan för flickan Alice Liddell men Alice och Alice liknade inte varandra. Feminister och psykologer har menat att Alice-identiteten är en prototyp för Carrolls kvinnliga karaktärsskapande. Detta innebär att Carroll undermedvetet skapar den fiktiva Alice utifrån sitt eget kvinnoideal (Meier 2009:118).

Vi har uppfattat identitetstemat som en stor tematisk del av romanen precis som Meier. Våra tolkningar skiljer sig dock i utformningen. Vi har sett hennes identitetsbekymmer som en strävan efter att kunna hitta sig själv genom boken. Identiteten för oss har handlat om utanförskap och normbrytande vilket vi kopplar

till literary transfer-kompetensen eftersom våra erfarenheter säger att i en ny värld kan man få svårigheter att hitta sig själv. Vi identifierar oss med Alice genom vårt eget Jag i texten. Meiers tolkning är mer psykoanalytisk och kräver mer kunskap kring författaren vilket vi inte har haft.

3.1.3 Det samhällskritiska temat

Vi har tolkat den hierarkiska samhällssatiren i boken genom karaktärer såsom Drottningen, Kungen, Hertiginnan och de numrerade spelkorten. Vi har tolkat boken som samhällskritik och anspelande på den oordning som rådde i samhället. Vi har även tolkat satiren utifrån de institutionella orättvisorna i landet angående domstolen och klasssystemet samt de rådande utbildningsformerna.

Reichertz (1997:47) menar att Carroll ofta karaktäriserar underlandets karaktärer med ett satiriskt inslag, speciellt Hertiginnan och Drottningen. De är typiskt satiriska genom att de agerar endimensionellt vilket framkommer i Drottningens sätt att leda landet, det vill säga med hot om döden. Hos Hertiginnan framkommer hennes endimensionella handlande genom att hon reducerar all erfarenhet till moral.

Leach skriver att Alice identitet strider mot stereotypen för ett viktorianskt barn. Hon faller ner i ett kaninhål utan någon som helst ånger eller bestraffning. Hon tänker aldrig på huruvida hon ska ta sig tillbaka. När hon väl hamnat i Underlandet har hon problem med att identifiera sig själv och detta kan ses som ett didaktiskt dilemma. "Her earlier experience is no help to her, and her education has not prepared her for this experience" (Leach 1972:91). Leach menar att Carroll gör en parodi på det skolsystem som utgick ifrån att barn skulle memorera och minnas olika verser och rim (Leach 1972:91).

Den tematiska tolkningen av samhällskritiken kunde vi utan större bekymmer urskilja i romanen, vilket man kan se eftersom samhällskritiken belyses av de andra litteraturforskarna. Vi har studerat kritiken ur samhällsaspekter exempelvis hierarkiskt och skolkritiskt eftersom vi själva ställer oss frågande till dem. Vi har försökt tolka vad vi tror Carroll försökte kritisera i sin samtid. Även om tolkningen vi gör blir annorlunda i jämförelse med de andra författarnas kunskap om samtiden så tolkar vi ändå utifrån hela den litterära kompetensen. Vi ser ett samhällskritiskt tema

utifrån författaren samtidigt som vi urskiljt vad ett tema är. Med det sagt behöver heller inte vår tolkning vara felaktig eftersom vi inte har hittat denna form av tolkning hos de andra forskarna.

Leach aspekt på Alice påminner om den analys vi har gjort av boken i alla fall i det didaktiska perspektivet. Vi har också tolkat hennes försök att minnas rim och ramsor som ett kritiskt förhållningssätt till kunskapssynen om att man ska komma ihåg allt utantill. Vi har precis som Leach sett att Alice skolkunskaper inte hjälper henne i praktiken. All skolkritik som vi har uppfattat och som flera författare påpekat i boken har vi haft lätt för att urskilja i och med vår lärarutbildning. Här kan man se att vi direkt haft nytta av literary transfer-kompetensen men även arbetat utifrån ett performansperspektiv. Vi har i detta fall arbetat med hela den litterära kompetenstriangeln som Torell (2002) visar på.

3.2 Situationstolkningar

3.2.1 Kålmasken

Vi har tolkat Kålmasken som en del av det logiska tankesätt i vilket Underlandets karaktärer rör sig i det han inte alls tycker det är konstigt att Alice byter storlek eftersom han är en kålmask.

Leslie (1972:214) menar att Kålmasken symboliserar filosofin i Oxford under samtiden där svampen som är knuten till Kålmasken har en liberalistisk och rationalistisk betydelse:

”The Caterpillar, whom Alice finds smoking on the top of a mushroom must be the symbol of Oxford philosophy /.../ The mushroom must be the Liberalism or Rationalism of the time, and by nibbling its edge Alice can bring herself to a common-sense stature.” (Leslie 1972:214).

Milner skriver att Kålmasken inte alls berörs av Alice identitetsbekymmer på grund av hennes skiftande kroppsstorlek. Eftersom han själv är en fjärilslarv vet han att man är samma person även om man byter fysisk karaktär (Milner 1972:247).

Vi har återigen fastnat i den logiska tolkningen och bejakat vår performanskompetens. Att fjärilslarven inte tycker att personlighet har med form att göra har vi sett som logiskt medan Milner har gjort samma tolkning utan att benämna logik. Leslie har istället sett en kontextuell betydelse av Kålmasken.

3.2.2 Duvan och Alice som orm

I detta scenario har vi två typer av tolkningar. Den ena är baserad på att Duvan agerar inom det logiska temat i boken med hennes härledningar om att Alice är en orm och syftar till Carrolls skapande av Underlandet som ytterligt logiskt. Detta gör Underlandet normbrytande mot Alice och läsarens verklighet. Den andra utgörs av Alice identitetstvivel där Duvan får Alice att tvivla på sig själv som flicka.

Wullschläger menar att det finns en kristen anspelning om paradiset i boken där Carroll förmodligen undermedvetet har skapat den perfekta platsen för Alice i koppling till den kristna traditionen. Alice som orm blir därför en anknytning till ormen i Edens lustgård (Wullschläger 2001:43).

Kirk skriver att denna situation utgör en form av logisk komik. Anledningen till att Alice och Duvan missförstår varandra är att de inte är tillräckligt logiskt sofistikerade. De har båda endast två termer för situation nämligen 'liten flicka' och 'orm', vilket ställer till det för dem eftersom de inte har den tredje termen som borde ha varit: 'liten flicka med en nacke som en orm'. Med den tredje termen hade missförståndet aldrig uppstått (Kirk 1962:67).

Detta är en av få gånger som vi har gjort olika tolkningar på samma scenario. Det intressanta är att i det ena fallet med logiktolkningen så har vi tolkat utifrån ett performansperspektiv och i det andra fallet utifrån ett literary transfer perspektiv i Alice identitet eftersom vi här återigen identifierar oss med Alice i situationen. Ingen av de andra författarna har dock tagit upp någonting om hennes identitet, varvid vi tror att vi har fastnat för en endimensionell tolkning av alla situationer då Alice växlar i storlek.

Vi har uppfattat det logiska i situationen som en logisk härledning (syllogism i Wilsons bemärkelse) medan Kirk menar att det är en brist på logisk sofistikation eftersom de saknar den tredje termen. Vi har alltså snuddat vid det logiska i

situationen men utan den rätta kunskapen om ämnet har vi sett det på ett annorlunda sätt.

Wullschläger kopplar till bibeln i sin tolkning. Här ser vi återigen att vi brister i den kontextuella kunskapen kring verket eftersom vi inte har benämnt någon koppling till annan litteratur, vilket annars är vanligt i litteraturanalyser.

3.2.3 Alice möter Grodlakejen

Detta möte har vi tolkat som en del i hur Carroll påvisar logiken i boken. Alice blir irriterad för att hon inte förstår Grodlakejens logiska dialog.

Taylor skriver att mötet med Grodlakejen innebär en karaktärisering av likgiltigheten hos kyrkan under den här tiden, vars dispyter hade en negativ effekt på folket. Han menar att detta påvisas genom att Grodlakejen förklarar för Alice att det inte finns någon poäng med att knacka på dörren eftersom de för ett sådant oväsen där inne att ingen skulle höra henne (Taylor 1952:61).

I denna tolkningssituation har vi inte sett det kontextuella som Taylor benämner eftersom vi har blivit performansblockerade av vårt logiktema. Här kan man se att kunskapen om Carroll som logiker har hämmat vår förståelse i tolkningen.

3.2.4 Alice sitter fast i huset och reflekterar kring att vara stor och liten, gammal och ung

Vi har tolkat situationen när Alice är fast i huset som att hon inte kan fortsätta utvecklas och lära sig eftersom det inte finns tillgång till böcker samtidigt som hon knappt får plats själv. Vi har anspelat på att situationen kan handla om logik, det är för trångt för att göra läxor och få plats med böcker men samtidigt har vi sett det som om detta kritiserar kunskapssynen, ny kunskap kräver böcker.

Reichertz menar att denna situation är en parodi på den informationsdidaktik som var populär under den aktuella perioden. Genom att situationen framställs som nonsensartad riktar Carroll kritik mot informationslitteraturen som hittat ett starkt fäste i barnböckerna under samtiden och, i Carrolls ögon, hämmade fantasin och det fantasifyllda skrivsättet. Informationslitteratur (Reichertz benämning av

populärvetenskap) var litteratur riktad till barn med syftet att vara bildande (Reichertz 1997:22, 49).

Meier skriver att Carrolls böcker vanligen associerar till tiden, karaktärer, händelser och uppväxten, det vill säga saker och situationer som han själv varit i kontakt med i sitt liv. Uppväxten är en stor del av dessa associationer, Meier refererar till situationen när Alice fastnat i huset ”at least there’s no more room to grow up any more here” /.../ “that’ll be a comfort, one way – never to be an old woman” /.../ ” (Meier 2009:124). Detta kan kopplas till Carrolls längtan tillbaka till sin barndom, vilken han i och för sig fick uppleva genom sina vänner, som faktiskt var barn (Meier 2009:124).

Vi har urskiljt kritik av den dåtida didaktiken i situationen men vi har missat aspekten kring informationsdidaktiken som Reichertz berör. Att vi kopplat Alice resonemang till skolfären handlar om vår literary transfer-kompetens eftersom vi båda ska bli lärare föll det sig naturligt för oss att detta kritiserade den traditionella kunskapssynen: att kunskapsinläring sker via böcker och läxor, vilket delvis stöds av Reichertz resonemang. Vi fokuserade enbart på kunskapssynen medan han tog det till en vidare kontextuell nivå eftersom han har kunskapen om vilken typ av information som användes i skolan under perioden.

Återigen har vi inte analyserat verket psykoanalytiskt och därav har vi missat tolkningen om att hennes resonemang kring ålder skulle handla om Carroll vilket Meier kan göra eftersom han studerat Carroll vilket vi inte gjort. I denna analyssituation synliggörs olika kompetenser eftersom Meier enbart studerat författaren (performans), medan vi har studerat betydelsen (literary transfer) utan att dessa två tolkningar utesluter varandra.

3.2.5 Caucus race

Vi har tolkat Carrolls caucus race i boken som ett satiriskt inslag mot politiska valmöten i England där ingen kan spelreglerna och ingen kan fatta beslut samt att Alice får ge priserna som att staten tar alla pengarna.

Empson skriver om caucus race och att detta kan kopplas till lokalpolitiken, racet blir en absurd liknelse för demokratin. Alla kan delta eller välja att avsluta spelet när de

vill och alla är vinnare. Alice blir utsedd till prisutdelare vilket markerar att de andra uppfattar henne som en överordnad. Alice fick bara en fingerborg vilket hon blir ledsen över. Detta tolkar Empson som att hon hellre skulle delta i ett aristokratiskt system där alla är henne lika istället för en demokrati där alla kan delta och hon blir tvungen att dela med sig (Empson 1972:346).

Gardner menar att Caucas race är Carrolls anspelning på att kommittémedlemmar generellt bara springer omkring i cirklar utan att tyckas komma någonstans (Gardner 2001:32)

Vår tolkning påminner om forskarnas även om det finns små skillnader. Anledningen till att vår tolkning ligger nära litteraturvetarnas tolkning är att vi har reagerat på ordet Caucas race och därefter sökt betydelsen. Denna tolkningssituation görs genom ett performansperspektiv eftersom vi har reagerat på ordet som något avvikande. Vår literary transfer kompetens synliggörs och i detta avsnitt eftersom vi har gjort tolkningen att staten tar från dem som har och ger till dem som behöver vilket vi tolkat erfarenhetsmässigt och därmed lagt till en subjektiv prägel precis som litteraturforskarna.

3.2.6 Pepparns och grisbabyns betydelse

I situationen när Alice kommer hem till Hertiginnan och upptäcker att huset är fullt av peppar och en babygris har vi tolkat båda som en samhällskritisk satir över det aristokratiska välståndet.

Gardner skriver att pepparn: "[...]suggests the peppery ill temper of the Duchess." och att den kunde utgöra en vinkling av de lägre klassernas dåliga föda vars smak ofta maskerades med peppar i det viktorianska samhället (Gardner 2001:62).

Wullschläger tolkar pepparn som en del av ett bestämt mattema i boken där han säger att: "In the Alice books, food is a terror and an indulgence[...]". Han menar att Carroll själv hade svårt med sina egna matvanor och tyckte till exempel inte om när hans barnvärdar hade god aptit (Wullschläger 2001:34). Därmed utgör de flesta matreferenser i boken någon form av problematik. Han gör även en tolkning av grisbabyn som han menar är en anspelning på Carrolls ogillande av småpojkar (Wullschläger 2001:63). Denna tolkning gör även Gardner: "It was surely not without

malice that Carroll turned a male baby into a pig, for he had a low opinion of little boys” (Gardner 2001:66).

Taylor hänvisar till Shane Leslie som menar att Kocken som orsakar pepparn i huset är en specifik identifiering av Stanley (vem detta namn syftar till är för oss oklart) som var känd för att ha:”plenty of pepper in his sermons and threw many a verbal missile at the Bishop of Oxford, whose plans he opposed at every turn” (Taylor 1952:60).

Vår tolkning av pepparn och grisbabin var att dessa markerade välstånd. Vi läste oss i den tolkningen eftersom vi hade en erfarenhet av att pepparn och grisen förr i tiden var en symbol för välstånd och girighet. Här hamnade vi i vad Torrell kallar för en literary transfer blockering. Vi hade inget annat perspektiv än vad vi själva såg som betydelsen av symbolerna i texten.

Vi har missat författarens egen prägel på texten samt tidsepoken till skillnad från Wullschläger och Gardner som tolkar utifrån Carroll själv eftersom de kopplar grisbabin till Carrolls ogillande av småpojkar samtidigt som Gardner också tillsammans med Leslie påvisar en kontextuell tolkning. Här ser vi vår brist på kunskap om författaren och det samtida och missar Du-perspektivet i texten i enlighet med performanskompetensen.

3.2.7 Domstol

Domstolen har vi helt enkelt tolkat som en del av samhällskritiken och som ett påvisande av orättvisa och oordning i rättsväsendet från Carroll.

Taylor skriver att domstolen i boken syftar till en burlesk skildring av specifika rättegångar som hade ägt rum innan Carroll skrev boken. Denna skildring menar han innebar alla rättegångar som ägde rum under tiden mellan 'Newman' rättegången och 'Wilson och William' rättegången i England (Taylor 1952:61).

Det enda vi har tittat på i fallet med domstolen i boken är att den ter sig väldigt orättvis. Till skillnad från Taylor som uppfattat att domstolen är en specifik rättegång är vår tolkning direkt kopplat till vår erfarenhet, ett literary transfer perspektiv.

3.2.8 Uppfostran

Vi har sett generellt på Alice uppfostran som en del av hennes svårigheter att anpassa sig i Underlandet. Hon hamnar ofta i konflikt med Underlandets karaktärer genom sitt pryda uppförande.

Levin skriver att Alice drar lärdomar kring anpassning under sitt äventyr. I början förnärmar hon både Rättan och fåglarna när hon talar om sin katt, Dinah. Men mot slutet när hon möter den falska Sköldpaddan och Gripen kan hon ändå avhålla sig från att berätta om hur hon brukar äta hummer hemma. Hon har alltså lärt av sina misstag samtidigt som hon har lärt sig om normen i Underlandet (Levin 1972:84).

Wullschläger menar att Carroll gör en komedi över viktoriaiska barn. Han anser att Alice är ett typisk viktoriaiskt barn som agerar i enlighet med den viktoriaiska uppväxt som hon har haft. Detta parodieras genom hennes pryda och respektfulla beteende framförallt på teparty. Samtidigt kan detta vara en markör för Carrolls eget liv, han hade nämligen svårt med att passa in (Wullschläger 2001:47-48).

Green skriver om Hertiginnan och hennes moraliska uttalanden. Han menar att detta symboliserar den viktoriaiska uppfostringsinstansen där ingenting är mer seriöst än moral och säklart reglerna i ett Caucas race (Green 1972:31). Leach menar att Hertiginnans attitydförändring från elak till snäll och sedan till moraliskt predikande är en symbol för Carrolls attityd till den dåvarande didaktiken (Leach 1972:92).

Vi har tolkat Alice anpassningssvårigheter till vårt identitetstema. Vi har kopplat Alice beteende till den dåtida uppfostringssynen utan att veta att denna egentligen handlade om den viktoriaiska uppfostringsinstansen som Wullschläger och Green nämner. Här har vi återigen snuddat vid en liknande tolkning men utan vetskap om att detta just specifikt är viktoriaiskt. Även om vi har uppfattat ett didaktikkritiskt tema så har vi tolkat Hertiginnan annorlunda eftersom vi har analyserat henne i ett hierarkiskt perspektiv och därmed fastnat i den tolkningen. Därmed har vi missat vad Carrolls syfte med Hertiginnan var.

Levin menar att Alice drar lärdomar under sin vistelse i Underlandet vilket vi också belyst och detta beror dels på vår förmåga att studera strukturer i texten men även på

vår förmåga att identifiera oss med situationerna, alltså både på performans- och literary transfer-kompetens.

3.2.9 Alice storlek och form

Vi har tolkat det som om Alice identitetsbekymmer beror på de fysiska förändringar som sker under tiden i Underlandet. Vår tanke är att hon kopplar sitt fysiska jag till sitt psykiska jag.

Meier (2009:125) talar om Alice storlek och att den symboliserar Carrolls försök att avbilda sin egen Alice genom illustrationer och text i ett försök att återvända till sin egen barndom eller att stanna tiden för de barn som han berättade sina sagor för:

it opened up the possibility to "freeze", to arrest his little child friends' unwelcome development; and it perhaps enabled him through identification with these eternally young sisters to forget, even suppress, his own fears of "growing up", [...] (Meier 2009:125).

Gardner menar att det finns tolv associationer i boken där Alice växlar storlek, han refererar till Ellmann som menar att detta symboliserar den lilla flickan Alice som Carroll var förtjust i, vilken han inte kunde äkta på grund av hennes låga ålder och den stora Alice som hon snart skulle bli (Gardner 2001:17).

Taylor tolkar situationen då hon växer sig större och mindre genom att äta av två olika sidor från svampen som en illustration av balansgången mellan rationalistisk och kyrklig dogm som man under Carrolls tid behövde ha i lika proportioner för att bli framgångsrik inom Oxfords fakultet (Taylor 1952:49-50). Gardner har en annan tolkning av hennes storleksförändring som en hallucination eftersom hon äter av svampen (Gardner 2001:55).

Vi har tolkat storleken som en markör för hennes identitetstvivel. Till skillnad från Meier och Gardner som båda påpekar att hennes storleksförändring skulle vara en koppling till Carrolls kärlek till bardomen och den verkliga Alice. Vi har inte heller tolkat det ur Taylors kontextuella tolkning. Vår läsning av denna situation förlitar sig i högre grad på literary transfer-kompetensen eftersom vi har identifierat oss med Alice kluvenhet på grund av det hon säger om sin identitetsförvirring. Här saknar vi kunskap om författaren för att kunna utföra en tolkning utifrån hela den litterära kompetensen.

3.2.10 Alice som två personer

I scenariot när Alice bannar sig själv för att gråta och säger att hon gärna låtsas vara två personer, har vi tolkat som en del av Alice uppfostran, vilket leder till att hon agerar som två personer för att uppfostra sig själv.

Monteiro menar att Carroll framställer Alice som identitetssökande, "curious child...very fond of pretending to be two people" (Monteiro 2009:105) vilket kan tyda på att den "riktiga" Alice identitet befinner sig någonstans mellan den påhittade Alice och verkliga Alice. Huvudpersonens identitetsbekymmer och dåliga kroppskontroll kan vara ett sätt för Carroll att beskriva Alice nya respektive gamla jag (Monteiro 2009:105-106).

Vår tolkning i jämförelse med Monteiros skiljer sig eftersom han har gjort en författarkoppling till texten i ett psykoanalytiskt perspektiv. Vi har snarare fastnat i en dimension, det vill säga vår uppfostringstolkning och enbart analyserat situationen utifrån den. Detta påvisar vår literary transfer-kompetens eftersom uppfostringsstadiet ligger oss som blivande lärare nära till hands.

3.2.11 A cat may look at a king

Vi har tolkat frasen som att Alice menar att katten (som är underordnad kungen) är fri att titta på honom trots denna hierarkiska ordning.

Gardner hänvisar till Morris som har föreslagit att detta kan vara en koppling till den verkliga Alice, det fanns nämligen en bok *A Cat May Look Upon a King* som Alice kunde ha läst. Samtidigt menar Gardner att frasen kan innebära "inferiors have certain privileges in the presence of superiors" (Gardner 2001:91).

Här kan man se att vi har gjort en liknande tolkning eftersom vi hade undersökt frasens betydelse vilket påvisar vår performanskompetens.

3.2.12 Hunden och katten

Vi har tolkat katten och hunden som en avspegling av Alice verkliga identitet eftersom dessa karaktärer speglar verkligheten utanför Underlandet.

Gardner menar att han, precis som många andra har fått känslan av att hunden är malplacerad i Underlandet. Gardner påpekar att situationen med hunden kan ha en koppling till världen ovanför hälet, han hänvisar till Crutch som har observerat att hunden är den enda invånaren i Underlandet som inte talar vilket gör hundvalpen verklig (Gardner 2001:46).

I Taylors bok refererar han till Shane Leslies tolkning av katten och hunden där Leslie menar att katten är en symbol för katolikerna och hunden en symbol för protestanterna. Denna tolkning görs utifrån Cheshire-kattens dialog med Alice där den förklarar varför den är galen och jämför sig med en hund. Leslie gör även en annan tolkning av katten då den är hos Hertiginnan och menar att den där skulle kunna syfta på en verklig person: Cardinal Wiseman (Taylor 1952:50,60).

Leach menar att katten är den enda varelsen i Underlandet som erkänner att den är galen och att alla som befinner sig där är galna. Cheshire-katten är även den enda som inte snäser åt Alice: "[...]the Cat accepts her as an equal" (Leach 1972:92).

I fallet med hunden stämmer vår analys överens med Gardner. Att vi tolkar lika i denna situation kan bero på att hunden i Underlandet helt enkelt är avvikande från resten av karaktärerna i boken. Här handlar det om en god kännedom om boken för att se det avvikande samt den personliga erfarenheten av att hundvalpen agerar såsom hundar gör i verkligheten. Vår tolkning grundar sig till viss del på performanskompetens genom att vi tittat på strukturerna i boken och sett någonting avvikande men handlar även om literary transfer-kompetens eftersom vi människor och vår erfarenhet säger oss att djur inte talar.

I det Leslie säger har vi också tolkat dialogen med Cheshire-katten men inte i enlighet med någon särskild betydelse av hunden och katten utan som en del av de matematiskt logiska härledningarna som vi tror Carroll vill påvisa i boken. Vi har tolkat just dialogen i situationen eftersom vi har velat påvisa logiktemat i boken.

Angående de olika tolkningarna kring Cheshire-katten och katten Dinah har vi varit rätt ute i de fall där forskarna har tolkat katten som en trygghetsfaktor för Alice.

Literary transfer-kompetensen syns här eftersom vi återigen har identifierat oss med Alice identitet i texten och kopplat ihop den med kattens och hundens betydelse för henne. Men vi har även gjort en tolkning där vi har kollat upp vad ordet Cheshire betyder och därmed tolkat enligt performanskompetensen.

3.3 Analysdiskussion

Här nedan följer en diskussion om vår litterära kompetens utifrån vår analysjämförelse.

Vi kan konstatera att vi har haft lätt att urskilja teman i vår litteraturanalys av romanen. Nästintill all litteraturforskning vi har studerat har främst tagit upp de teman vi har sett: logik-, identitets och det samhällskritiska temat. Att kunna identifiera teman hör till hela litterära kompetensen eftersom den behandlar performanskompetensen såväl som literary transfer kompetensen. Vi har dock använt performanskompetensen relativt få gånger i vår analys, när kompetensen används handlar det främst om identifieringen av vad ett tema är. Anledningen till att vi har haft lätt att urskilja dessa teman tror vi beror på att vi just var ute efter att specifikt hitta teman i boken. Vi hade alltså förkunskapen om vad vi redan från början letade efter. Vidare hade vi nytta av vår förkunskap om Carroll som logiker eftersom vi kunde se logiktemat i boken samt att vi tror att identitetstemat och det samhällskritiska temat var oproblematiskt att hitta eftersom en av våra starkare sidor verkar vara att kunna se betydelser i texten och identifiera oss med karaktären Alice. Däremot har vi upptäckt att forskarna har fler tillvägagångssätt som hjälper dem att kunna urskilja mönster och strukturer i texten vilket ger dem en bredare performanskompetens.

I och med att vi från början såg ett logiktema i boken genom vår förkunskap om Carroll som logiker kunde vi lätt urskilja de logiska aspekterna ur olika situationer i boken. När vi sedan jämförde med de andra författarna såg vi att vi har haft liknande logiska och matematiska tolkningar som forskarna, även om vi inte specifikt hade kunskap om begreppen eller logik och matematik i största allmänhet. De gånger som våra tolkningar skiljer sig, från forskarnas, till exempel i situationen med Grodlakejen, har vi överanalyserat logiktemat i boken. I de här situationerna har vi

blivit performansblockerade eftersom vi fastnat i det logiska mönstret. Man kan också se det som att förkunskapen om Carroll som logiker hämmade oss till den grad att vi började överanalysera temat i boken.

Vår performanskompetens har använts när vi har sökt upp betydelsen av ord eller fraser som vi stött på i texten som vi upplevt varit en markör för någonting särskilt i texten. Vi har genom att efterforska dessa ord hamnat i en snarlik tolkning lik litteraturvetarnas. Vår tolkning har även liknat deras vad gäller att studera strukturer och avvikelser i texten och uppfatta att dessa symboliserat något, vilket vi kan se i exemplet med hundvalpen. I dessa fall har vi använt vår performanskompetens.

Literary transfer-kompetensen har synliggjorts i fler situationstolkningar än performanskompetensen. Detta beror på att vi lätt identifierat oss med situationer, uttryck eller Alice som person. Detta skiljer oss från de undersökta litteraturvetarna som ofta studerat situationer ut författarens perspektiv. Detta fenomen har framförallt framkommit i identitetstemat. Vi har i samtliga situationer som berör hennes identitet identifierat oss med tillfället och gjort en tolkning utifrån vår erfarenhet, exempelvis i fallet med Duvan och Alice, när hon blir osäker på sin identitet. Vi har därmed blivit literary transfer-blockerade eftersom vår tolkning enbart styrts av vår subjektiva tolkning utan någon koppling till författarens personlighet och hans liv. Ett tydligt drag av literary transfer-kompetensen ser vi i de flesta situationer när vi har tolkat boken utifrån ett kunskaps- eller utbildningsperspektiv. I dessa fall är det vår erfarenhet som lärarstudenter som lyser igenom. I somliga fall har vi haft direkt nytta av denna erfarenhet och har gjort liknande tolkningar som litteraturvetarna, men vi har även dragit denna koppling för långt.

Ett annat drag som vår tolkning visar är att vi söker efter betydelser i texten för den aktuella boken i sig, vi har alltså inte studerat författarens eller kontextens betydelse i texten. Detta har gjort att vi har fastnat i en endimensionell tolkning av situationerna. Vår tolkning i jämförelse med forskarnas blir därmed bristfällig eftersom de studerar situationerna med koppling till både författaren, kontexten och tidsepoken vilket möjliggör en mer flerdimensionell tolkning än vår. Vi berör exempelvis kritik mot skolan och mot samhället i stort men vi benämner aldrig den viktorska tiden och missar helt att det kunde finnas kopplingar till exempelvis Oxford, även om vi i detta fall ser en betydelse utanför den aktuella texten. I detta sammanhang ser man att vår

litterära kompetens brister eftersom vi inte efterforskat mer om varken författaren eller epoken vilket hade varit naturligt vid en analys av ett litterärt verk. En av orsakerna till denna problematik kan vara att vi inte ville studera något omkring författaren inledningsvis eftersom vi inte ville komma över forskning kring *Alice i Underlandet* på grund av att detta kunde förstöra för vår grundtanke om denna forskningsstudie. Men i vilket fall som helst har vi inte ens tänkt på att författarens personlighet och liv kunde utgöra en del av textens betydelse i boken.

En annan genomgående problematik med vår analys är att vi inte har jämfört det studerade verket med andra böcker vilket litteraturforskarna ofta gör. Detta är konstigt när vi ändå studerar litteraturvetenskap på denna nivå eftersom det ändå är vanligt att göra intertextuella kopplingar. Däremot vad gäller de bristande kunskaperna i biografisk inriktad forskning, litteraturkopplingar och det kontextuella så har vi egentligen fokuserat på vår egen undersökning i sig för att komma fram till hur vi läser litteratur. Hade vi inte haft detta fokus skulle vi hamnat utanför vårt syfte. Vi har även här haft en ganska textnära syn på själva verket där vi mer tittat på den litterära texten som en självständig värld. Samtidigt kan vi se att den textnära synen i många fall beror på brist på kunskap i de olika ämnen som *Alice i Underlandet* berör. Vi saknar en mer djupgående kunskap om själva perioden den var skriven i, kunskap om logik och kunskap om författaren själv. Detta faktum kan förstås förklaras med det som nämnts innan, att vi inte valde att efterforska boken innan vi analyserade den för att inte bli påverkade av andras tolkningar. Det vi kan säga dock är att vi inte ens hade en tanke på hur pass viktigt det är att ha kunskap om perioden, författaren och eventuella ämnen verket kan belysa (i detta fall logiken).

Under analysen har vi snuddat vid liknande tolkningar som forskarna har gjort men vi har vid få tillfällen nått ända fram. Men det finns ändå situationstolkningar där man kan säga att hela vår litterära kompetens berörs, exempelvis Duvan- och Alicetolkningen, Caucas race och i sammanhanget med Alice och katterna i boken. Här ser man att vi undersökt texten och även kopplat det till vår upplevelse av texten. Analyserna har i dessa fall påvisat att vi har använt oss av hela spektrumet i litterär kompetens.

De gånger vi inte riktigt lyckats bejaka hela kompetensen beror vid ett flertal tillfällen på att vi har fastnat i en tolkningsram och en betydelse som vi binder oss fast vid och stänger ut all annan tolkning av den specifika situationen på grund av övertygelsen

om att vår tolkning var rätt. I detta fall är det viktigt att se att vår litterära kompetens hade kunnat utvecklas till en helt annan nivå om vi innan eller under litteraturanalysen hade kopplat till annan forskning vilket hade gjort undersökningen flerdimensionell. Trots detta har vi ändå kunnat urskilja vår litterära kompetens eftersom analysen motsvarar den kompetens vi hade innan vi påbörjade arbetet. Det finns även fler tillfällen när vi har gjort liknande tolkningar som forskarna men vår tolkning når aldrig samma djup eftersom vi saknar begreppen och ett ordentligt metaspråk i ämnet. Ur dessa situationer kan vi dock urskilja vår litterära kompetens eftersom begreppen inte är avgörande för vårt syfte.

I samhällstemat har vi tolkat flera olika situationer och markörer vilka vi inte har funnit i forskning om *Alice i Underlandet* och därför har dessa delar inte berörts i jämförelseanalysen. Ett exempel på detta är vår tolkning av hierarkikritiken. Denna del berörs nästintill inte alls i jämförelsen med andra forskare vilket beror på att ingen av dem har berört detta tema. Att bejaka i denna situation är att vår literary transfer-kompetens framkommer eftersom detta tema blev tydligt för oss utifrån de erfarenheter vi har kring kungadömen och de hierarkier som detta medför. Att notera i detta sammanhang kan vara att ifall vi hade haft mer kunskap kring dåtidens England, kyrkan och den viktorianska sfären hade kanske vår tolkning varit annorlunda.

4. Avslutande reflektioner

Här nedan följer våra reflektioner kring teorin om litterär kompetens, *Alice i Underlandet* som studieobjekt, oss själva som forskare och tankar för framtida forskning.

Litterär kompetens som grundläggande teori i vår undersökning var förmånligt för oss eftersom teorin gav en klar bild av de kunskaper som vi hade inom det litteraturanalytiska fältet. Vi kunde urskilja vad vi som litteraturläsare kunde men även vad som var bristande och vad som fattades i läsningen. Enligt Torell (2002) har svenska studenter tydligen lätt för att överanalysera betydelser i texter och kan därmed bli literary transfer-blockerade. Detta anser vi som en viktig aspekt att ta med sig till vidare utbildningssammanhang. Detta bör bejakas eftersom man som

lärare ska kunna visa elever var deras litterära kunskap brister och vad de är bra på för att de ska få hela spektrumet av litterär kompetens.

Litterär kompetens som teori kan upplevas som bristfällig i forskningen eftersom litteraturläsarens kunskap och den kontextuella aspekten förglöms. Med detta menar vi att de kunskaper litteraturläsaren besitter inte går att jämföra med erfarenheterna som Torells literary transfer-kompetens vilar på. Att analysera ett verk kräver kontextuell kunskap såväl som annan kunskap vilket vi har sett i vårt arbete men dessa aspekter finns inte med i teorin om litterär kompetens eftersom den behandlar förmågor och erfarenheter. Detta märktes i vår analys eftersom vi själva insåg att dessa kunskaper var bristfälliga hos oss och dessa kunde inte placeras i någon av triangelns kompetenser. Därför anser vi att Torells definition av begreppet inte täcker ett fullständigt spektrum av litteraturanalytisk kompetens. En fundering inför framtida forskning kan därför vara: var kan kunskapsaspekten, kontexten och det intertextuella placeras i den teoretiska modellen?

Vi valde att studera vår litterära kompetens med hjälp av forskares tolkning av samma verk. Vi har använt forskarna som ett redskap för att kunna undersöka oss som litteraturläsare, med detta vill vi dock understryka att forskarnas tolkningar inte behöver vara slutgiltiga eller på något sätt mer korrekta. Det finns fall när vi har sett teman som inte berörts av den forskning vi har undersökt, men i dessa fall har vi ändå kunnat se vilka kompetenser vi har nyttjat vid analysen.

Alice i Underlandet som studieobjekt är en utmärkt plattform för att kunna undersöka den litterära kompetensen hos elever eller hos en själv eftersom boken kan analyseras ur en rad olika aspekter och perspektiv vilket möjliggör en flerdimensionell analys. Vi är medvetna om att alla böcker skulle kunna möjliggöra flerdimensionella analyser men vi anser att *Alice i Underlandet* har ett särskilt djup där man lättare kan urskilja performanskompetens vad gäller strukturer, mönster med upprepningar, avvikelser och så vidare. Utöver detta tror vi att den kan vara fördelaktig i undervisningssammanhang eftersom olika individer ser olika saker utifrån sina egna perspektiv. Boken främjar därmed dialogisk undervisning eftersom alla analyser kan ge andra en större inblick i romanen, alla kan lära av varandras tolkningar.

Att studera sig själv kan tyckas märkligt och subjektivt men vi anser att detta har varit fördelaktigt för den här forskningen eftersom vi har kunnat se saker som vi aldrig hade kunnat se om vi hade studerat någon annans analys. Vi vet med oss hur vi själva har resonerat kring analysen vilket har hjälpt oss i vår reflektion kring litterär kompetens. Nackdelen med att studera sig själv i en forskning som denna är den subjektiva tolkningen. Arbetet vilar i forskarnas händer och forskaren har därmed makten att förleda forskningen för att inte erkänna sina brister och därför skönmåla sig själv. Vi kan ändå konstatera att detta fenomen inte finns hos oss eftersom vi explicit har synliggjort våra tolkningar av texten vid en rad olika tillfällen och studerat detta som en brist i vår litterära kompetens.

För framtida studier bör man ifrågasätta var kunskaper kring verket och kontexten ska föras in. Vi valde att inte göra några analyser av epoken eller författaren vilket i ett senare skede visade sig orsaka brister i vår studie. För framtida studier i samma ämne bör man fundera över hur denna kunskap skulle kunna användas utan att på något sätt förstöra den aktuella studien. Detta skulle kunna ge ett ytterligare perspektiv på litterär kompetens. Vi tror dock fortfarande att det är viktigt att inte låta sig påverkas av andra tolkningar inför den här sortens analys eftersom detta förstör legitimiteten i resultatet.

I utbildningssammanhang är det viktigt att den aktuella läraren känner till sin egen litterära kompetens och den litterära kompetensen som teoretisk modell. Detta ger läraren en möjlighet att kunna ge eleverna grundläggande kunskap inom hela litteraturläsningsspektrumet. Att lärare åskådliggör en modell för litterär kompetens för eleverna tror vi kan ge en positiv effekt i elevernas inläring.

Referenslista

Litteratur

Carroll, Lewis, 2006: *Alice Adventures in Wonderland*. London: Penguin books

Carroll, Lewis, 2005: *Alice i Underlandet*. I översättning av Harry Lundin.
Stockholm: En bok för alla

Empson, William, *Alice in Wonderland: The child as Swain*. Phillips, Robert, (red)
1972 *Aspects of Alice* London: Gollancz

Gardner, Martin, 2001: *the annotated Alice, Lewis Carroll*. London: Penguin books

Green, Roger Lancelyn, *Alice*. Phillips, Robert, (red) 1972 *Aspects of Alice* London:
Gollancz

Kirk, Daniel F, 1962: *Semeiotician*. No.11. Florida, Gainesville: University of Florida
Monographs, HUMANITIES

Leach, Elsie, *Alice in Wonderland in perspective*. Phillips, Robert, (red) 1972 *Aspects
of Alice* London: Gollancz

Leslie, Shane, *Lewis Carroll and the Oxford Movement*. Phillips, Robert, (red) 1972
Aspects of Alice London: Gollancz

Levin, Harry, *Wonderland Revisited*. Phillips, Robert, (red) 1972 *Aspects of Alice*
London: Gollancz

Meier, Franz, *Photographic Wonderland –intermediality and identity in Lewis
Carroll's Alice Books*. Hollingsworth, Christopher (red), 2009: *Alice beyond
Wonderland. essays for the twenty-first century*. University of Iowa

Milner, Florence, *The poems in Alice in Wonderland*. Phillips, Robert, (red) 1972
Aspects of Alice London: Gollancz

Monteiro, Stephen, *Lovely Gardens and Dark Rooms –Alice, the queen, and the spaces of photography*. Hollingsworth, Christopher (red), 2009: *Alice beyond Wonderland. essays for the twenty-first century*. University of Iowa

Reichertz, Roland, 1997: *The making of the Alice Books: Lewis Carroll's Uses of Earlier Children's Literature*. McGill-Queen's University Press

Romberg, Bertil, 1987: *Att läsa epik*. Lund: Studentlitteratur Liber

Taylor, Alexander L, 1952: *the White knight*. London: Oliver & Boyd

Torell (red) 2002: *Hur man gör en litteraturläsare? Om skolans litteraturundervisning i Sverige, Ryssland och Finland*. Rapport nr 12. Härnösand: Institutionen för humaniora

Wilson, Edmund, *C. L. Dodgson: the poet logician*. Phillips, Robert, (red) 1972 *Aspects of Alice* London: Gollancz

Wullschläger, Jackie, 2001: *Inventing Wonderland*. London: Methuen

Webbdokument

Sökord *A cat may look at a king* på www.phrases.org.uk (2011-10-21 kl 10.20)
<http://www.phrases.org.uk/meanings/a-cat-may-look-at-a-king.html>

Bilaga 1

Karaktärerna

the (Cheshire) Cat – Cheshire Katten

the Hatter – Hattmakarn

the Caterpillar – Kålmasken

the Dormouse – Hasselmusen

the March Hare – Påskharen

the Gryphon – Gripen

the Mock Turtle – Den falska sköldpaddan

the Lory – Papegojan

Time – Tiden

the Mouse – Råttan

the Duchess – Hertiginnan

the White Rabbit – (Den vita) Kaninen

the Duck – Ankan

the Dodo – Dronten

the Queen of Hearts – Drottningen

the King of Hearts – Kungen

the Knave of Hearts – Knekten

the Eaglet – Örnen

Bill the Lizard – Ödlan Bill

the Pigeon – Duvan

the (frog)Footman – Grodlakejen

the Cook – Kokerskan

Vissa av namnen får delvis förändrad betydelse i översättningen, exempelvis *the March Hare* som blir *Påskharen* i översättningen, denna får därmed en annan betydelse i den svenska utgåvan